

Stockholms
stad

Godkänt dokument - Martin Schröder, Stadsbyggnadskontoret Stockholm, 2015-08-26, Dnr 2014-00404

Program för del av Kvarteret Sperlingens backe inom staden Östermalm

Samrådshandling september 2015

Dnr 2014-00404

Omslagsbild:

Vy över kvarteret Sperlingens Backe sett från väster.

(Foto: baraBild/Vasakronan)

Program för del av kvarteret Sperlingens Backe inom stadsdelen Östermalm

Samrådshandling september 2015

Dnr 2014-00404

Denna handling har tagits fram av:

Stadsbyggnadskontoret,

planavdelningen

Susanna Stenfelt

Helena Thomann

Tyréns

Katrin Berkefelt

Maria Ekdahl

Medverkande i programarbetet har även varit:

TAM Group för ADIA

Charlotta Rosén

Andreas Philipson

Vasakronan

Susan Strömbäck

Per Thiberg

Sweco Architects

Jens Randecker

Steven Peterson

Eduardo Calle

Tema arkitekter

Ulla Bladh

Nyréns arkitekter

Anna Krus

**Stadsbyggnadskontoret,
strategi- och utvecklingsenheten**

Åsa Dahlin

Fysisk modell och modellfoton:

Stadsbyggnadskontoret,

kart- och modellenheten

Peter Magnusson

Lennart Johansson

**Stadsbyggnadskontorets interna referensgrupp
har varit:**

Anette Scheibe Lorentzi, stadsbyggnadsdirektör

Bo Bergman, planchef

Martin Schröder, enhetschef

Karolina Keyzer, stadsarkitekt

Där inget annat anges har bilder och illustrationer tagits
fram av stadsbyggnadskontoret.

Fotografier på byggnader i kapitel 4, där källan inte
anges, är hämtade ur rapporter från Nyréns Arkitekter.

Välkommen
med dina synpunkter!

I det här programmet redovisas ett förslag till utveckling av delar av kvarteret Sperlingens Backe, beläget vid Stureplan. Programmet är på programsamråd under hösten 2015. Under samrådet har remissinstanser, sakägare, allmänhet, organisationer och intressegrupper möjlighet att framföra sina synpunkter på förslaget. Efter samrådstidens slut kommer inkomna synpunkter och remissvar att sammanställas och redovisas för stadsbyggnadsnämnden som tar ställning till planeringens fortsatta inriktning. Därefter kan stadens arbete med detaljplaner påbörjas.

Under samrådstiden arrangeras ett informationsmöte i Gamla biblioteket i Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4, den 23 september 2015. Förslaget kommer också att finnas utställt i Fyrkanten i Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4 och i Kungliga biblioteket, Humlegårdsgatan 26, de tider då lokalen har öppet. Den senaste informationen om tid och plats för möten och utställningar finns på stadsbyggnadskontorets hemsida:

www.stockholm.se/detaljplaner

Samrådet pågår från den 1 september till och med den 13 oktober 2015.
Skriftliga synpunkter lämnas senast den 13 oktober till:

**Stadsbyggnadskontoret
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm**

e-post: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Ange diarienummer 2014-00404

Information om programmet lämnas av:

Susanna Stenfelt
08 - 508 261 42
susanna.stenfelt@stockholm.se

Helena Thomann
08 - 508 271 08
helena.thomann@stockholm.se

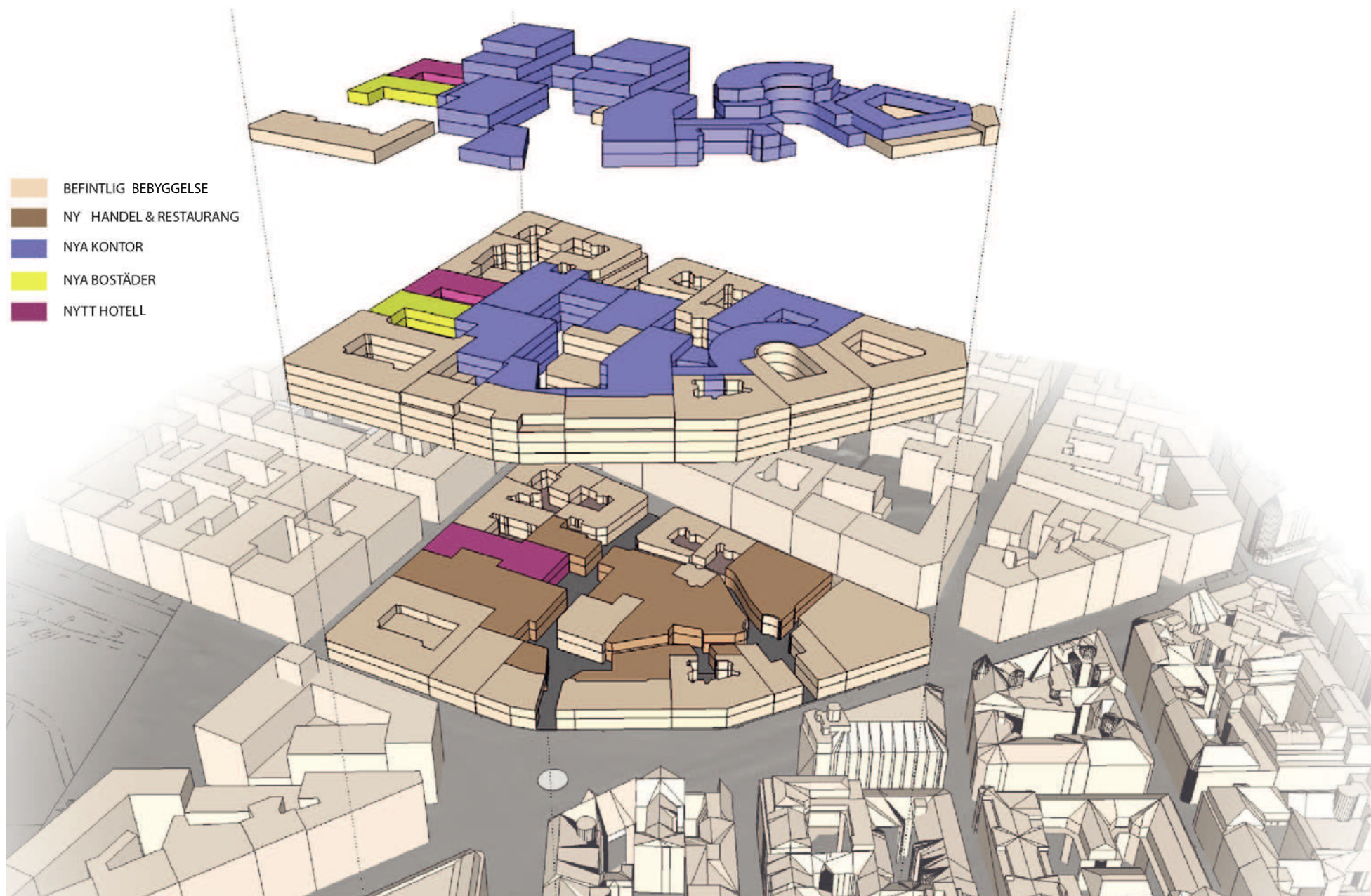

Vy över kvarteret Sperlingens Backe sett från söder.

(Foto: baraBild/Vasakronan)

Innehåll

1. Sammanfattning	7
2. Syfte och bakgrund	9
Programmets syfte	9
Tidigare ställningstaganden	9
3. Förutsättningar	11
Kvarteret idag	11
Ägoförhållanden	11
Gällande detaljplaner	12
Kulturhistoriskt värdefull miljö	13
4. Nuläge och förslag	18
Markanvändning	18
Bebyggelse	23
Stadsbild	46
Platsen i staden	50
Trafik, parkering och leveranser	54
5. Konsekvenser	55
Behovsbedömning	55
Kulturmiljö och stadsbild	55
Övriga miljöfrågor	62
6. Genomförande	63
7. Stadsbyggnads- och planeringsprocess	64
Varför program?	64
Tidplan	64
Fortsatt arbete	64
8. Utredningar	65

Sprängskiss över programförslaget.

(Illustration: Sweco Architects)

I. Sammanfattning

Kvarteret Sperlingens Backe ligger i direkt anslutning till Stureplan och omges av gatorna Birger Jarlsgatan, Grev Turegatan, Humlegårdsgatan och Sturegatan. Programområdet omfattas av fastigheten Sperlingens Backe 27, 45, 47, 55 och 56. De aktuella fastigheterna ägs av Sturegallerian AB/ADIA och Vasakronan.

Fastighetsägarna, inom den aktuella delen av kvarteret Sperlingens Backe, har ett starkt intresse att förnya och vitalisera fastighetsbeståndet. Syftet är att öka attraktiviteten och lönsamheten genom att tillföra moderna och ändamålsenliga kontorsarbetsplatser inom kvarteret. Ett vidare syfte är att stärka stadsdelens urbana karaktär med ett utökat utbud av handel och kultur i kombination med ytterligare bostäder.

Planarbetet inleds med programsamråd. Huvudfrågor för programsamrådet är rivningarnas omfattning, introducerande av högre höjder i stenstaden, flytt av tunnelbaneuppgång samt markanvändning (handel, bostäder, kontor, hotell). Målsättningen är att programsamrådet ska mynna ut i gemensamma planeringsförutsättningar som kan ligga till grund för ett detaljplaneförslag.

Programförslaget innebär omfattande förändringar i bebyggelsen. Bebyggelsefronten mot Birger Jarlsgatan bibehålls och förändringarna koncentreras till kvarterets inre delar samt mot övriga omgivande gator. Förslaget innebär att en stor del av kvarterets inre bebyggelse rivs och ersätts med nya byggnader samt att delar av den bebyggelse som sparas byggs på med 1 - 4 våningar.

Programrådets entréplan öppnas upp med fler entréer för att öka integrationen med den omkringliggande staden. Ett sammanhängande och överskådligt stråk etableras genom kvarteret. Passagerna liksom platserna som skapas i kvarterets inre utformas i stadens skala, med reslighet och klarhet för att erhålla goda stadskvaliteter. Sturebadet, som ligger kvar orört i det aktuella förslaget, lyfts fram som en tydlig målpunkt. Entréplanet används även fortsättningsvis huvudsakligen till handelsändamål. Ett nytt nedre plan, plan -1, etableras under den sydvästra delen av kvarteret och innehåller kommersiell verksamhet. Plan -1 kopplas till tunnelbanan som ges en ny tunnelbaneuppgång i Marmorhallarna, med entré mot Birger Jarlsgatan.

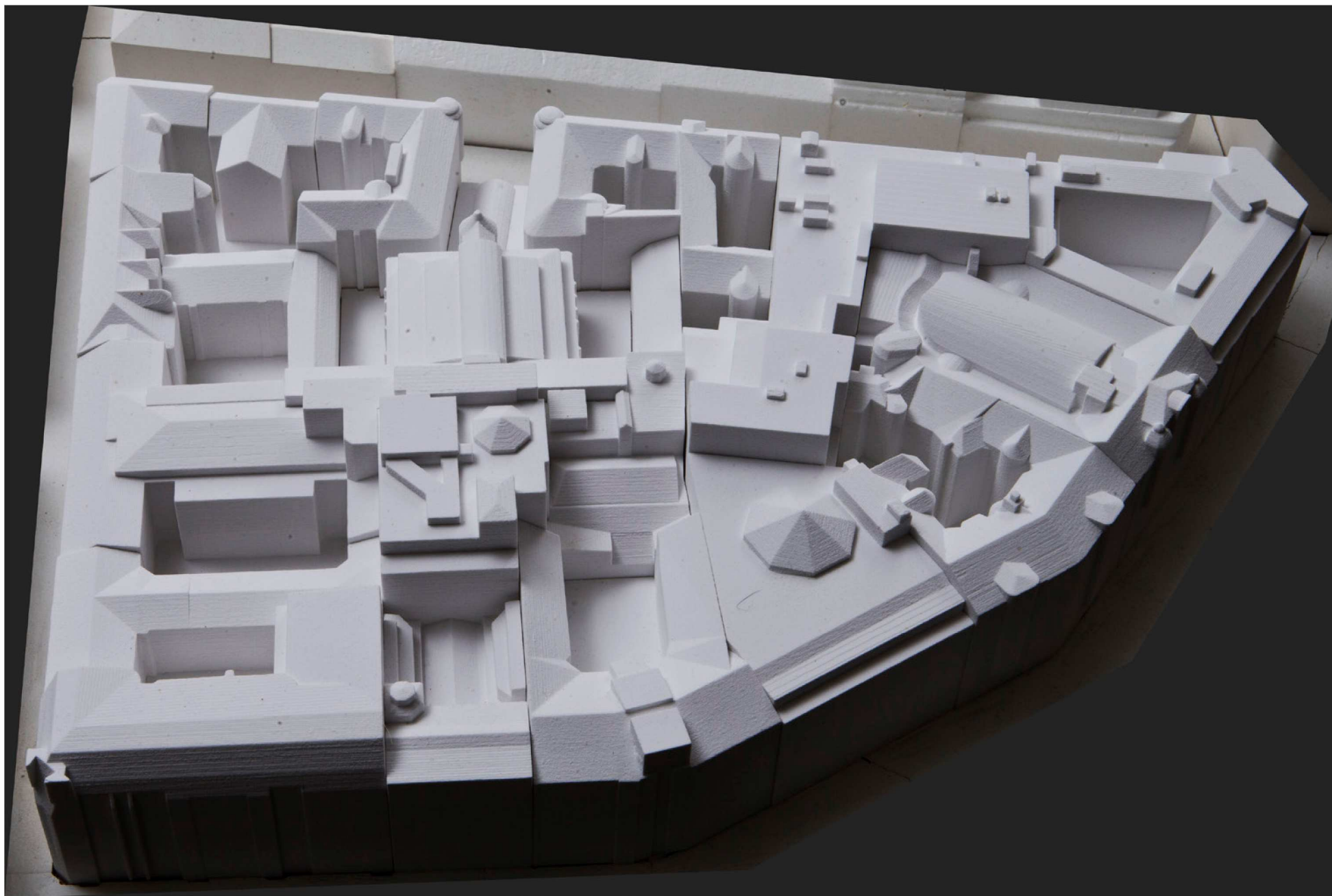
De byggnader som föreslås rivas är Humlegårdsgatan 17, Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk), gårdsbyggnaderna inom Stureplan 6 (Bångska palatset), gårdsbyggnaderna på Stureplan 4, Grev Turegatan 3-5 (parkeringshuset) och de inre delarna av Birger Jarlsgatan 18 (Marmorhallarna).

Enligt programförslaget ersätts byggnaden på Humlegårdsgatan 17 av två byggnader, dels ett hotell och dels ett bostadshus innehållandes ca 38 lägenheter. Freys hyrverk på Grev Turegatan 11 ersätts med nya kontorsbyggnader. Bångska palatsets gårdsbyggnader ersätts med en ny kontorsbyggnad. Gårdsbyggnaderna på Stureplan 4 ersätts med ett kontorshus. Grev Turegatan 3-5 (parkeringshuset) ersätts med en ny kontorsbyggnad. Den del av Birger Jarlsgatan 18 (Marmorhallarna) som föreslås rivas ersätts med en kontorsbyggnad.

Föreslagna förändringar inom Sperlingens Backe ska vägas mot den unika och känsliga stads- och landskapsbild som kvarteret ingår i. Utformningen av tillkommande byggnadstyper och volymer är viktig i denna avvägning. Det är avgörande att ny bebyggelse gestaltas med hög arkitektonisk kvalitet och bidrar till mervärden i stadsbygden genom arkitektoniska element av högt konstnärligt värde, meningsfullt formspråk liksom medveten anpassning eller kontrastverkan. Mångfald och diversitet är jämte tillgänglighet och täthet de viktigaste variablerna för ett rikt och intensivt stadsliv i våra städer.

Kvarteret innehåller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och programförslaget innebär att riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården kan komma att påverkas negativt. Även avseende byggnadsnivå kan förändringarna komma att innebära negativ påverkan på kulturmiljön.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras. Miljöbedömningen avser i första hand förslagets påverkan på den kulturhistoriska miljön och Riksintresse för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. En miljökonsekvensbeskrivning kommer att tas fram under detaljplaneskedet.

Modellfoto över kvarteret idag, sett från väster.

2. Syfte och bakgrund

Programmets syfte

Programförslaget syftar till att öka attraktiviteten och lönsamheten genom att förnya och vitalisera fastighetsbeståndet. Med ny hotellverksamhet, fler bostäder och ytterligare arbets- och handelsplatser kan en större mångfunktionalitet skapas. Programmet fokuserar på att på ett tidigt stadium lyfta frågor om svåra avvägningar mellan motstående intressen. Huvudfrågor för programsamrådet är omfattning av rivningar, introducerande av högre höjder i stenstaden, flytt av tunnelbaneuppgång samt markanvändning (handel, bostäder, kontor, hotell).

Flygfoto över centrala Stockholm.

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

I Promenadstaden, översiktsplan för Stockholm, antagen 2010, har området beteckningen innerstadsbebyggelse. Det övergripande målet är att skapa en tät, mångsidig och levande stad. Kompletteringsbebyggelse och förändringar ska prioriteras till goda kollektivtrafiklägen för ett effektivt markutnyttjande. Ny bebyggelse ska utformas med hög arkitektonisk kvalitet så att den bidrar till en attraktiv helhet.

Riksintresse, fornlämning och kulturmiljö

Kvarteret Sperlingens Backe ligger inom ett område som är utpekad som Riksintresse för kulturmiljövården *Stockholms innerstad med Djurgården*. Hela kvarteret ligger inom fornlämning RAÄ 103. Se vidare under kapitel Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Vision för City

Kommunfullmäktige antog i oktober 2012 *Vision för City*. Programområdet ingår i det geografiska området för city och omfattas av strategierna i *Vision för City*.

I linje med stadens översiktsplan pekar *Vision för City* ut city som ett utvecklings- och omvandlingsområde. Inriktningen är att skapa en attraktiv, levande och trygg stadskärna. Bland annat genom att city kompletteras så att ett mer funktionsblandat och varierat innehåll kan erhållas. Omvandlingen till en modern citybebyggelse och levande stadsmiljö ska hålla hög klass och beakta kulturhistoriska värden.

Start-PM

Startpromemoria för planläggning av del av kvarteret Sperlingens Backe godkändes av stadsbyggnadsnämnden 6 februari 2014 § 12. Nämnden beslöt i enlighet med kontorets förslag samt anförde därutöver att:

- hänsyn ska tas till byggnadernas kulturhistoriska värden
- fortsätta utreda möjligheterna till ytterligare bostäder i kvarteret
- återge Bångska huset sin forna reklamprakt.

Exploateringsnämnden

I och med att staden endast äger en fastighet inom programområdet har överenskommelse gjorts mellan stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret att planarbete kan påbörjas utan vidare beslut i exploateringsnämnden.

Beslut om programsamråd

Stadsbyggnadsnämnden beslöt den 11 juni 2015 § 14, att programsamråd ska genomföras i enlighet med stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande.

Ortofoto över kvarteret Sperlingens Backe och den närmaste omgivningen.

3. Förutsättningar

Kvarteret idag

Kvarteret Sperlingens Backe avgränsas av Birger Jarlsgatan/Stureplan, Sturegatan, Humlegårdsgatan samt Grev Turegatan.

Fastigheterna Sperlingens Backe 27, 45, 47, 55 och 56 omfattas av aktuellt detaljplaneprogram.

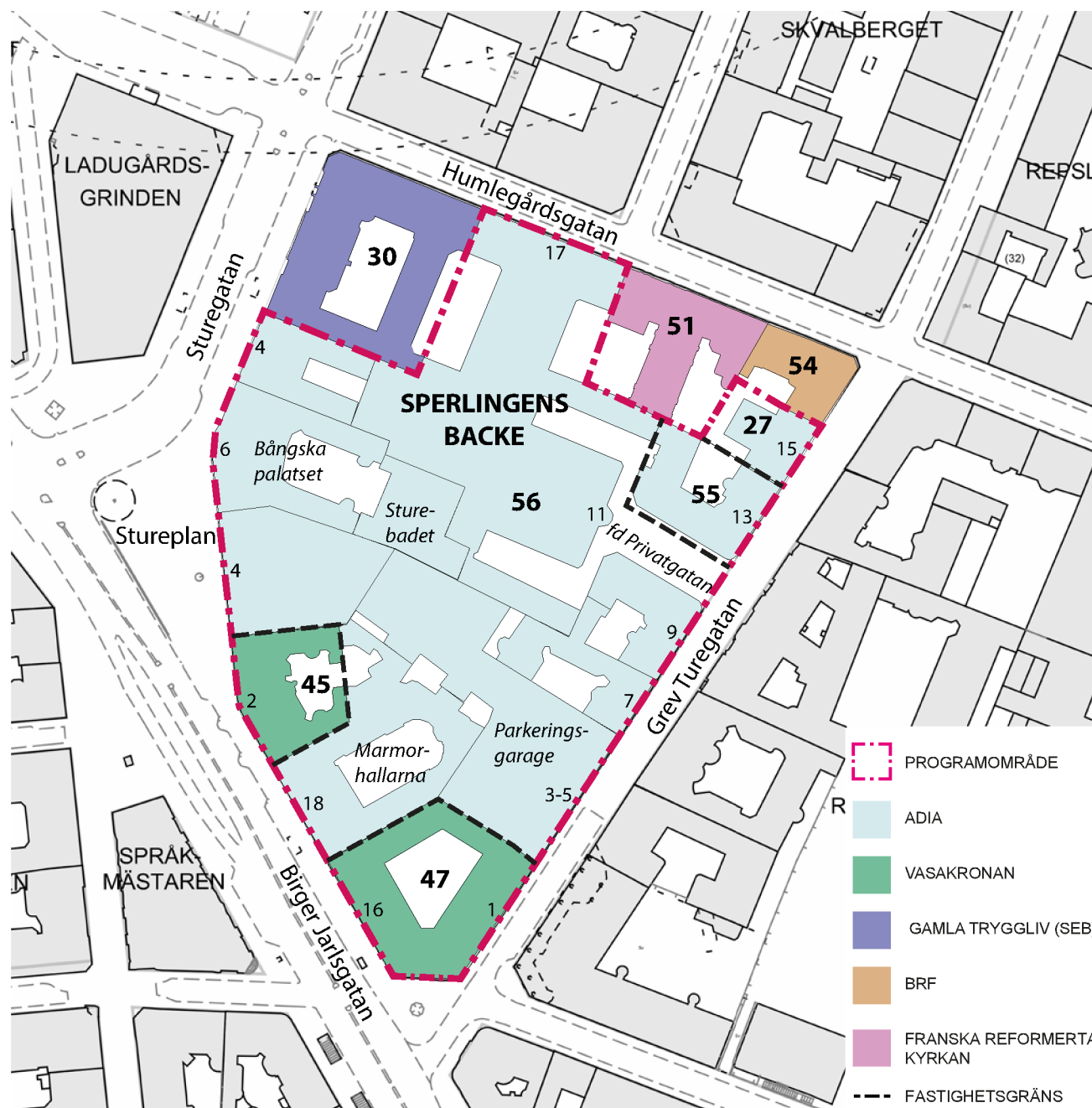
Byggnaderna inom kvarteret är uppförda från sent 1870-tal till cirka 1910 med några anslutande tillskott, dels från 1930-talet och dels från 1980-talet. Kvarteret innehåller Sturegallerian, Sturebadet, kontor, bostäder, parkeringshus, restauranger och nattklubb.

Ägoförhållanden

Programområdet omfattar flera fastigheter inom kvarteret Sperlingens Backe. En fastighet, Sperlingens Backe 55, ägs av Stockholms stad och är upplåten med tomträtt till Sturegallerian AB. Sperlingens Backe 27 och 56 ägs av Sturegallerian AB. Sturegallerian AB ägs i sin tur av Abu Dhabi Investment Authority (ADIA). Fastighetsägaren företräds i programarbetet av TAM Group.

Sperlingens Backe 45 ägs av Vasakronan Fastigheter AB och Sperlingens Backe 47 ägs av Fastighet AB Skjutsgossen nr 8 & Co K/B, som i sin tur ägs av Vasakronan.

Övriga fastigheter inom kvarteret ingår inte i programområdet.

Kartbild över adresser, fastigheter och ägoförhållanden med programområdet markerat med en röd streckad linje.

Gällande detaljplaner

Stadsplan 1765A (fastställd 1936-11-20)

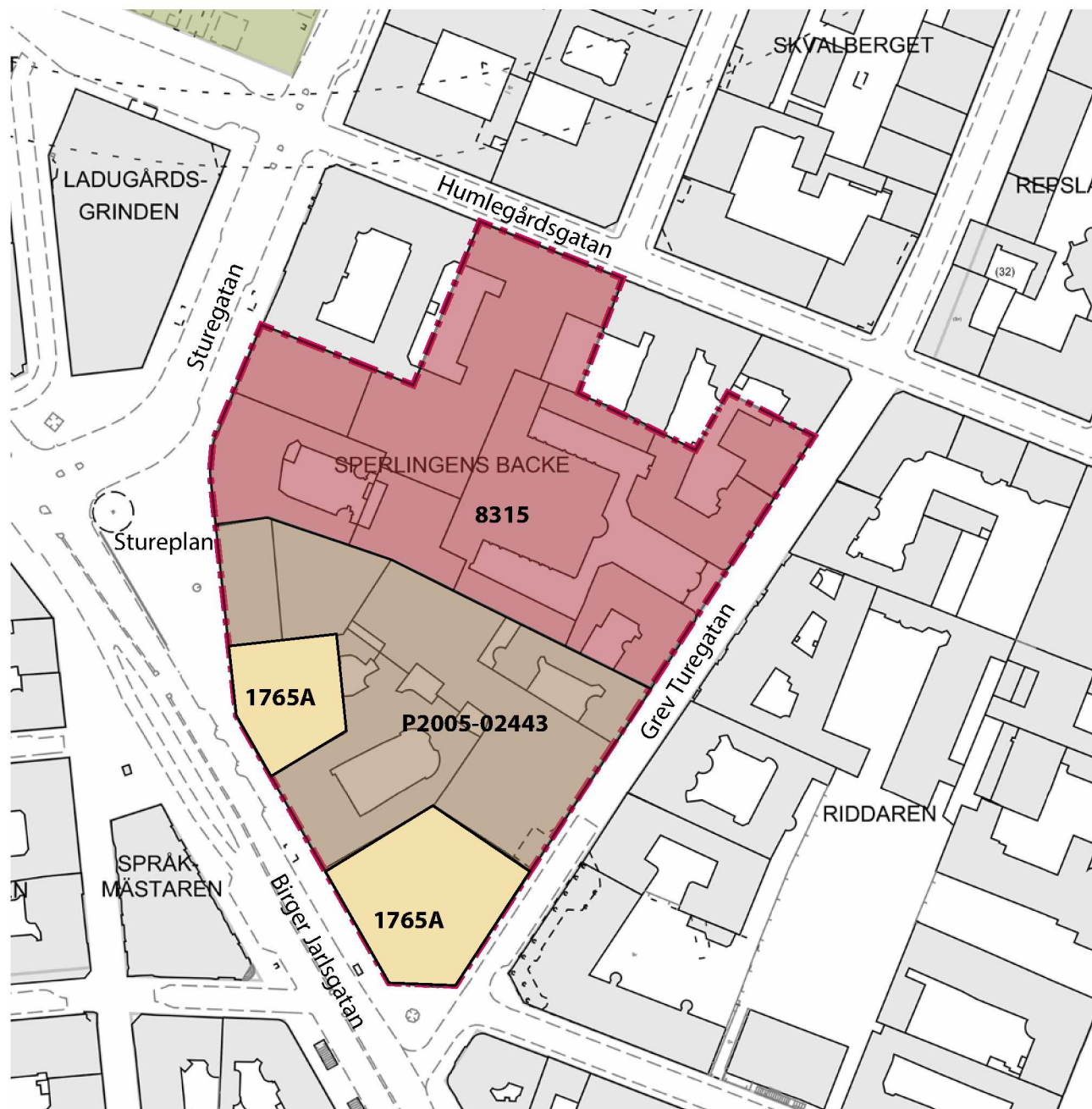
Planen omfattar Sperlingens Backe 45 och 47 och anger kontors-, centrum- och bostadsändamål.

Stadsplan 8315 (fastställd 1986-08-28)

Planen omfattar delar av Sperlingens Backe 56 samt hela Sperlingens Backe 27, 55, 61 och 64 av vilka 61 och 64 inte ingår i programområdet. Planen tillåter kommersiella ändamål samt bostäder. Sturebadet och dess entrébyggnad mot Sturegatan har beteckningen Q och utgör reservat för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Åtgärder får inte vidtas som minskar bebyggelsens kulturhistoriska värde. Vidare är byggnaden Stureplan 4 (del av Sperlingens Backe 56) betecknad med q. Detta innebär att byggnaden är av större värde från historisk, kulturhistorisk eller konstnärlig synpunkt och får inte förvanskas vare sig genom förändringar på själva byggnaden eller genom bebyggelse i grannskapet.

Detaljplan 2005-02443 (laga kraft 2006-12-28)

Planen omfattar delar av Sperlingens Backe 56 och anger centrumändamål där bostäder får inrymmas. Planen innehåller skyddsbestämmelser för samtlig bebyggelse inom detaljplaneområdet. Dessa innebär att byggnaderna inte får rivas. Bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk eller konstnärlig synpunkt och får inte förvanskas av åtgärder på byggnadens ursprungliga gatufasad och tak samt gårdsfasader. Nya byggnadskroppars anslutningar mot värdefull bebyggelse ska utformas som tydliga tillägg och anslutas varsamt till befintliga hus. Marmorgolv från perioden som Ostermans bilsalong bör bevaras i största möjliga mån.

Översikt över gällande detaljplaner inom programområdet.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Kvarteret Sperlingens Backe har sitt namn efter generalmajoren Kaspar Otto Sperling (1596-1655). Sperling bosatte sig 1645 vid den västligaste delen av nuvarande Riddargatan där han uppförde ett av stadsdelens första stenhus. Kvarteret Sperlingens Backe saknade dock stenhus. Det var ett stort kvarter med sin västra gräns i dagens Biblioteksgatan. Kvarteret upptogs ända in till slutet av 1800-talet av låg träbebyggelse och kvarteret fick dagens form först i och med tillkomsten av Birger Jarlsgatan och förlängningen av Sturegatan. Redan innan dess, vid 1870-talets slut, hade flera bostadshus samt Franska reformerta kyrkan, tillkommit i anslutning till Grev Turegatan och Humlegårdsgatan.

Byggnaderna inom kvarteret är uppförda från sent 1870-tal till cirka 1910 med några anslutande tillskott, dels från 1930-talet och dels från 1980-talet.

Kvarterets bebyggelse präglas av 1874 års byggnadsstadga som reglerade de övergripande principerna för nya stadsdelar och byggnader. I stadgan reglerades krav på gatubredder, hushöjder, gårdsrummens storlek, brandbeständigt material mm. Det är dessa lagar och förordningar som, i kombination med rådande ideal inom arkitektur och form, gett stenstadens bebyggelse dess karaktär. Kvarteret Sperlingens backe utgör med sin enhetliga bebyggelsemassa en god representant för den klassiska stenstaden.

Fasadförenklningar är ett för Stockholm tidstypiskt fenomen. Det är så vanligt att det har kommit att bli en del av stadens särdrag och därmed också en del av stadsbebyggelsens upplevelsemässiga

funktion. I kvarteret Sperlingens backe har i en del fall endast det ”yttersta lagret” skalats bort och delar av den ursprungliga fasadutformningen är därför i visst avseende läsbar. Det finns fortfarande ett arkitektoniskt uttryck som bibehållits till exempel Stureplan 2. I andra fall har fasader genomgått mer brutala förenklningar där i princip alla spår av tidigare ornament hyvlats bort. Bångska palatset, Stureplan 6, exemplifierar en sådan mer brutal variant av förenkling där byggnadens ursprungliga arkitektur genomgått en total förvanskning.

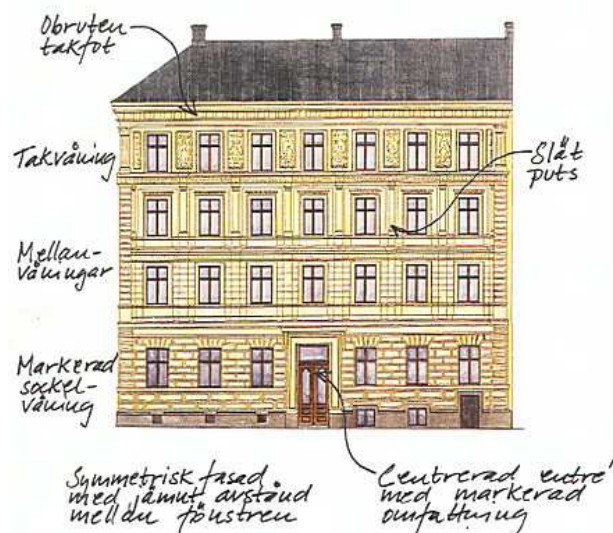

Illustration ur Boverkets ”Byggnaders Särdrag: Stilhistorisk handbok 1880-1960”.

(Bild: Lepasoon, Urve, 1995)

Karaktärsdrag för byggnader uppförda under 1870-1910-tal:

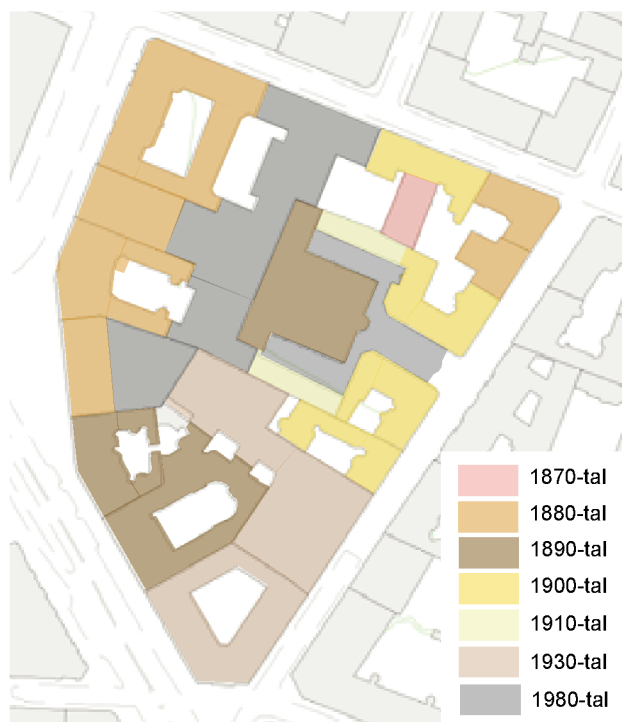
- Strukturen med gathus-gårdshus-gårdsrum
- Enhetlig skala som följer den ur ursprungliga stadsbyggnadsidén där hushöjd relateras till gatubredd. Markerad takfot löper som en jämn linje längs gatufasaderna
- Individuellt utformad och variationsrik gestaltning av enskilda byggnader
- Byggnadstypologi präglad av den klassiska stenstadens karaktär med markerad sockelvåning i 1-2 plan, symmetrisk fasaduppbyggnad och tydlig takfot.

Riksintresse enligt Miljöbalken

Stockholms innerstad med Djurgården (AB 115) är av riksintresse för kulturmiljövården vilket regleras inom Miljöbalkens kapitel 3. Riksintresset ska skyddas mot påtaglig skada, vilket innebär att områdets kulturhistoriska värden ska bevaras och skyddas från åtgärder som medför påtaglig negativ kulturmiljöpåverkan.

Motivering till riksintresset:

Storstadsmiljö, präglad av funktionen som landets politiska och administrativa centrum sedan medeltiden och de mycket speciella topografiska och kommunikationsmässiga förutsättningarna för handel, samfärdsel och försvar. Utvecklingen inom

Bebyggelsen inom kvarteret har tillkommit under dryga 100 år.

(Illustration: Nyréns Arkitektkontor)

stadsplane- och byggnadskonsten har fått särskilt tydliga uttryck med alla epoker från medeltiden till nutid väl representerade. Residensstad, domkyrka- och universitetsstad samt viktig sjöfarts- och industristad.

Med utgångspunkt från hur riksintresset definieras bedöms följande aspekter vara relevanta med avseende på Kv Sperlingens funktion inom ramen för riksintresset:

- 1600-talets starkt expansiva stad, med stadsplanestruktur, de offentliga rummen och bebyggelsen
- Det stora reglerings- och utbyggnadsområdet på malmarna, med planstruktur, kyrkor, offentliga byggnader och bostäder
- Det sena 1800-talets stadsbyggande med esplanadsystemet och gator av olika bredd och karaktär, och byggnader i bestämda hushöjder
- Den täta och enhetliga stenstadsbebyggelsen
- Kungsgatan som återspeglar stadsplanering och bebyggelseutvecklingen under 1900-talets inledande årtionden
- Kontor, bankpalats, försäkringsbolag, varuhus och andra handels- och näringslivsbyggnader

Stockholmska särdrag viktiga för kvarteret:

- Vyerna från viktiga utsiktspunkter, blickfång
- De tydligt avläsbara "årsringarna" i stadsväxten
- Stadssiluetten med den begränsade hushöjden där i stort sett bara kyrktorn och offentliga byggnader tillåts höja sig över mängden

Fornlämningar

Hela kvarteret ligger inom fornlämning RAÄ 103.

Byggnadsminnet Sturebadet

Sturebadet är sedan 1986 byggnadsminne enligt Kulturminneslagen. Byggnadsminnet omfattar både badhuset från 1885 och den rekonstruerade simhallen från 1990. I enlighet med länsstyrelsens beslut 1986-06-16 omfattas anläggningen av följande skyddsföreskrifter:

Badhus

- Gathuset och atriet får inte rivas eller till sitt yttre, gathusets bottenvåning mot Stureplan undantagen, byggas om eller på annat sätt förändras. I det inre får inte åtgärder vidtagas som medför ingrepp i stomme. I entré, förstuga, atrium samt kontor 2 trappor upp får åtgärder inte vidtas som medför ändring av befintlig planlösning eller ingrepp i fast inredning. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller
- Vård- och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt och med sådant material, att det kulturhistoriska värdet inte minskar

Simhall

- I simhallen får inte åtgärder vidtas som medför ingrepp i stomme eller ändring av befintlig planlösning eller ingrepp i fast inredning
- Simhallen ska underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt och med sådant material, att det kulturhistoriska värdet inte minskar

Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering

Enligt Stockholms stadsmuseums kulturhistoriska klassificering är Sturebadet särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt (blå klass). Sturebadet är sedan 1986 byggnadsminne enligt kulturminneslagen

Övriga byggnader i kvarteret förutom Stureplan 2 och 6 är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt (grön klass).

Stureplan 2 och 6 har positiv betydelse för stadsbilden och/eller ett visst kulturhistoriskt värde (gul klass).

Plan- och bygglagen

För alla byggnader gäller varsamhetskrav och särskilda krav vid underhåll enligt 8 kap. 17 och 14§§ i plan- och bygglagen. Vid bygglovprövning kan de grön- och blåklassade byggnaderna även komma att omfattas av förbud mot förvanskning enligt 8 kap. 13§ i plan- och bygglagen.

Kulturhistorisk klassificering av kvarteret Sperlingens backe enligt Stadsmuseet.

	BEBYGGELSE VARS KULTURHISTORISKA VÄRDE ÄR SÅ HÖGT ATT DET MOTSVARAR FORDRINGARNA FÖR BYGGNADSMINNE		BEBYGGELSE MED VISST KULTURHISTORISKT VÄRDE
	BEBYGGELSE MED SÄRSKILT HÖGT KULTURHISTORISKT VÄRDE		BEBYGGELSE SOM ÄNNU EJ KLASSIFICERATS

Känslig/Tålighetsanalys

En känslig/tålighetsanalys har tagits fram (Nyréns Arkitektkontor 2015-03-20) för att analysera kulturmiljöns känslighet och tålighet avseende ändringar och tillägg på bebyggelsen.

Analysen avser att bedöma hur känslig bebyggelsen är i förhållande till ändringar i struktur och bebyggelse men även avseende rivning, tillbyggnad, påbyggnad och anslutande exploatering. Analysen av begreppet känslighet/tålighet utgår från tre nivåer – hög känslighet, känslig och tålig.

Inom kvarteret finns byggnader med mer eller mindre hög känslighet, känslighet och tålighet.

Alla byggnader med väl bevarat ursprungligt uttryck har tillskrivits ”hög känslighet”. Även Stureplan 4, vars tidigare avskalade fasad återfick ett mer tidstypiskt/ursprungligt uttryck i samband med galleriabygget under sent 1980-tal, har hög känslighet. I kategorin ingår också hörnfastigheten Birger Jarlsgatan/Grev Turegatan.

De byggnader vars ursprungliga funktion och uttryck på grund av förvanskning och ändrade förutsättningar är svårslästa har tillskrivits ”känslig”. Dess egenvärde som del av det ursprungliga sammanhanget och den omgivande stadsmiljön, med avseende på riksintresset, är mer begränsad.

De byggnader som inte representerar något kärnvärde med avseende på riksintresset tillskrivs ”tålig”.

Känslig/Tålighetsanalys - Illustrationer

Respektive byggnads känslig/tålighet med avseende på exteriöra och interiöra ändringar vid ombyggnad. Den markerade takfoten, markerad med röd linje, och den relativt låga och sammanhängande stadssilhuetten, streckad röd linje, har hög känslighet för ändring.

Fasadelevation längs Humlegårdsgatan. Sett från vänster: Grev Turegatan 17/Humlegårdsgatan 11, Humlegårdsgatan 13 (Franska reformerta kyrkan), Humlegårdsgatan 17. Längst till höger syns Humlegårdsgatan 19/Sturegatan 6-8 som ej ingår i programområdet.
(Illustration: Nyréns Arkitektkontor)

Fasadelevation längs Sturegatan, Stureplan och Birger Jarlsgatan. Sett från vänster: Sturegatan 6-8 (ingår ej i programområdet), Sturegatan 4 (Sturebadet), Stureplan 6 (Bångska palatset), Stureplan 4, Stureplan 2, Birger Jarlsgatan 18 (Marmorhallarna) och Birger Jarlsgatan 16.
(Illustration: Nyréns Arkitektkontor)

Fasadelevation längs Grev Turegatan. Sett från vänster: Birger Jarlsgatan 16, Grev Turegatan 3-5, Grev Turegatan 7, Grev Turegatan 9, Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk), Grev Turegatan 13 och Grev Turegatan 15. Längst till höger syns Grev Turegatan 17 som ej ingår i programområdet.
(Illustration: Nyréns Arkitektkontor)

	HÖG KÄNSLIGHET FÖR ÄNDRINGAR
	KÄNSLIG FÖR ÄNDRINGAR
	TÅLIG FÖR ÄNDRINGAR

4. Nuläge och förslag

Markanvändning

Nuläge

Kvarteret är idag kanske mest känt för Sturegallerian med flertalet butiker och serveringar, restaurangen Sturehof, nattklubben Sturecompagniet och Sturebadet.

En stor del av kvarteret Sperlingens Backe nyttjas i dag för kontorsändamål. Det finns även inslag av bostäder, vilka främst är placerade mot Grev Turegatan. Bostäderna finns idag på Grev Turegatan 7, 13 och 15. Merparten av bottenvåningarna är lokaler för publika ändamål som butiker och restauranger. Inom kvarteret finns också Sturebadet och Sturegallerian samt en nattklubb.

Inom programområdet finns i nuläget totalt 272 bilplatser. Dessa är fördelade på 7 stycken i ett garage inom Birger Jarlsgatan 16, 88 stycken under Grev Turegatan 3-5 och cirka 140 i parkeringshuset på Grev Turegatan 3-5. Därutöver finns 36 stycken på Humlegårdsgatan 17. En för kvarteret gemensam in- och utlastningscentral nås från Humlegårdsgatan. I kvarteret ryms även en tunnelbanenedgång till stationen Östermalmstorg.

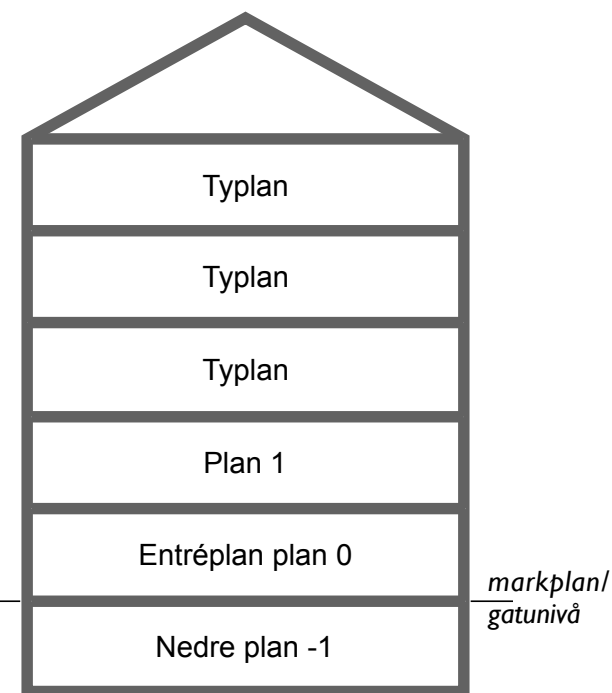
Förslag

Den förändring som föreslås med nya byggnader i kvarterets inre medför att ytan för handel kan utökas på nedre plan -1, entréplan plan 0 och plan 1. Förändringarna skapar även mer ytor för kontor på plan 2 och de våningar som följer över dessa.

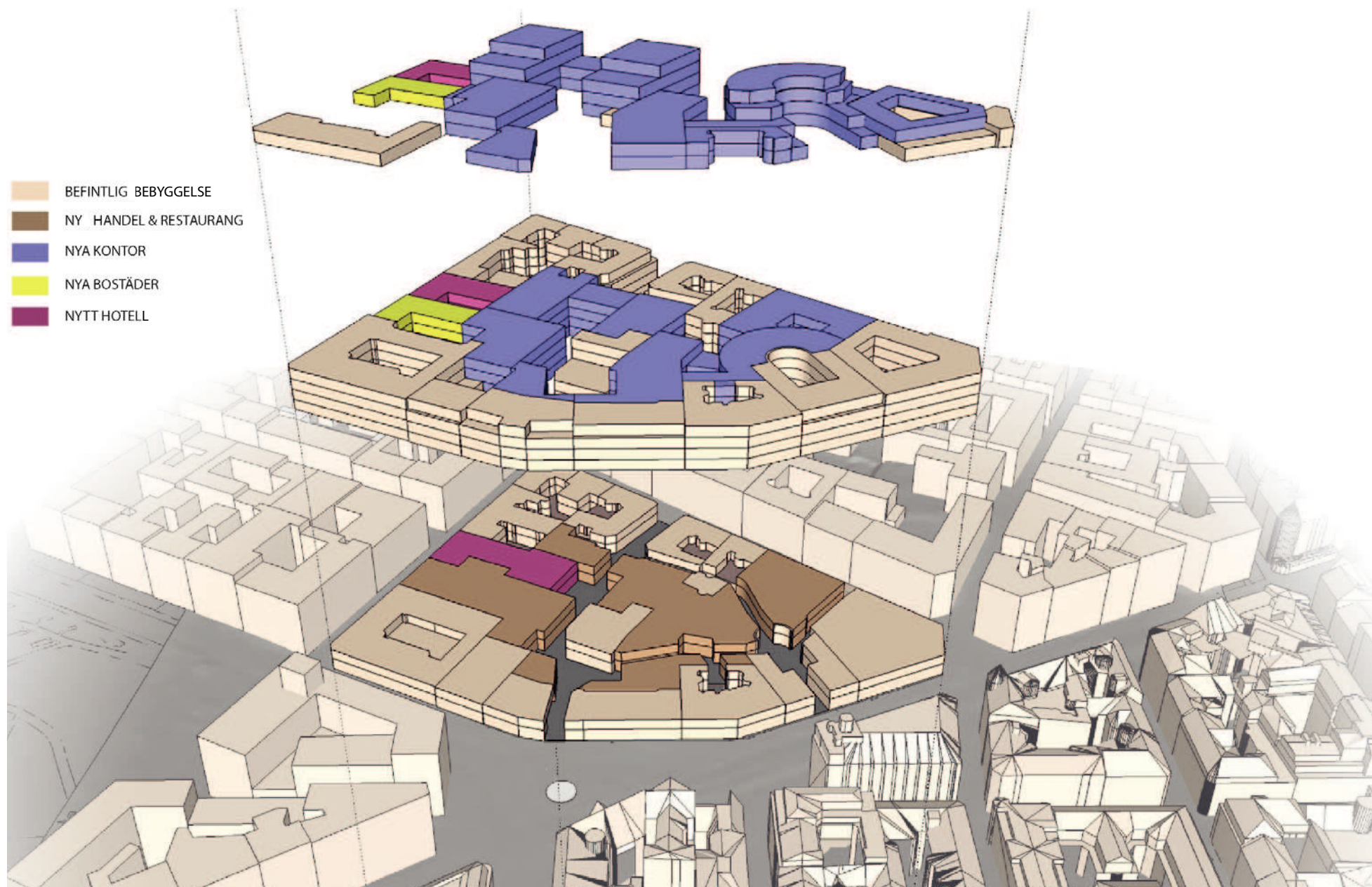
Den befintliga byggnaden på Humlegårdsgatan 17 föreslås ersättas med två nya byggnader; en hotellbyggnad och ett bostadshus.

Antalet bostäder föreslås ökas i programförslaget från 38 till 65 lägenheter inom programområdet. På Grev Turegatan 13 föreslås bostäderna utgå och ersättas med kontor. Bostäderna på Grev Turegatan 7 och 15 blir kvar, på Grev Turegatan 7 flyttas dock bostäderna från gårdshuset till gatuhuset.

I förslaget kvarstår parkeringen under kvarteret liksom den för kvarteret gemensamma in- och utlastningscentral, som nås från Humlegårdsgatan. Tunnelbanenedgång, till station Östermalmstorg, kvarstår men föreslås flyttas från Birger Jarlsgatan 16 till Marmorhallarna på Birger Jarlsgatan 18.

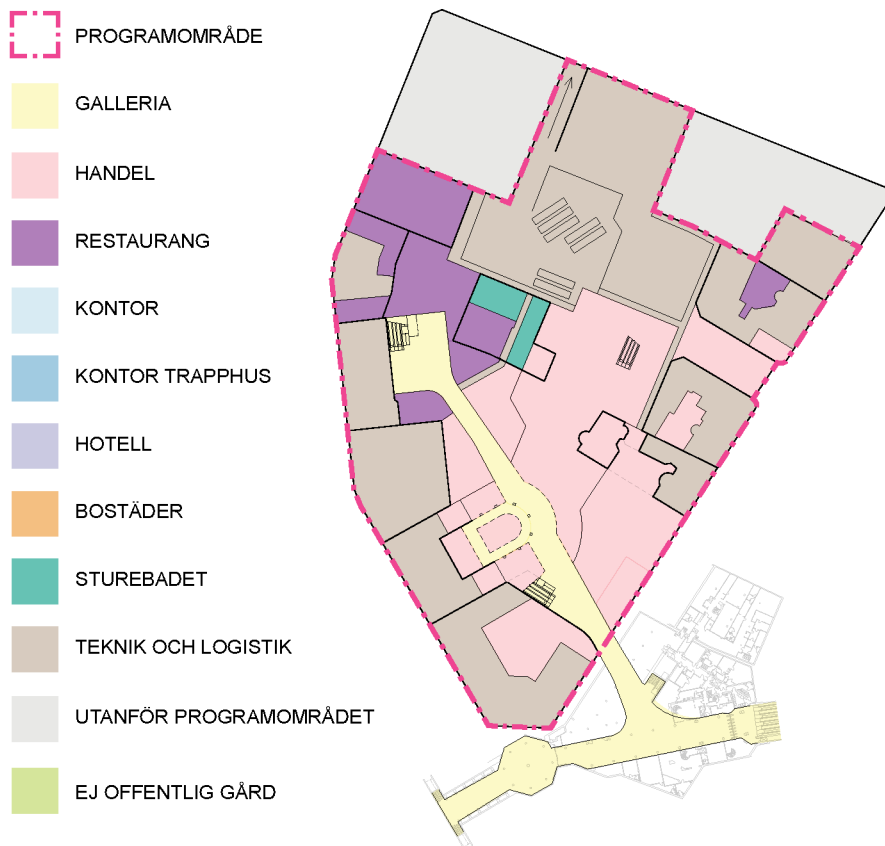

Principsektion våningsplan

Sprängskiss över programförslaget. I programförslaget föreslås till största delen samma användning som idag. Handeln utökas och kommer att finnas i entréplan plan 0 och plan 1 samt i det nya nedre plan-1. Ett hotell och ett nytt bostadshus tillkommer såsom ytterligare yta för kontor.

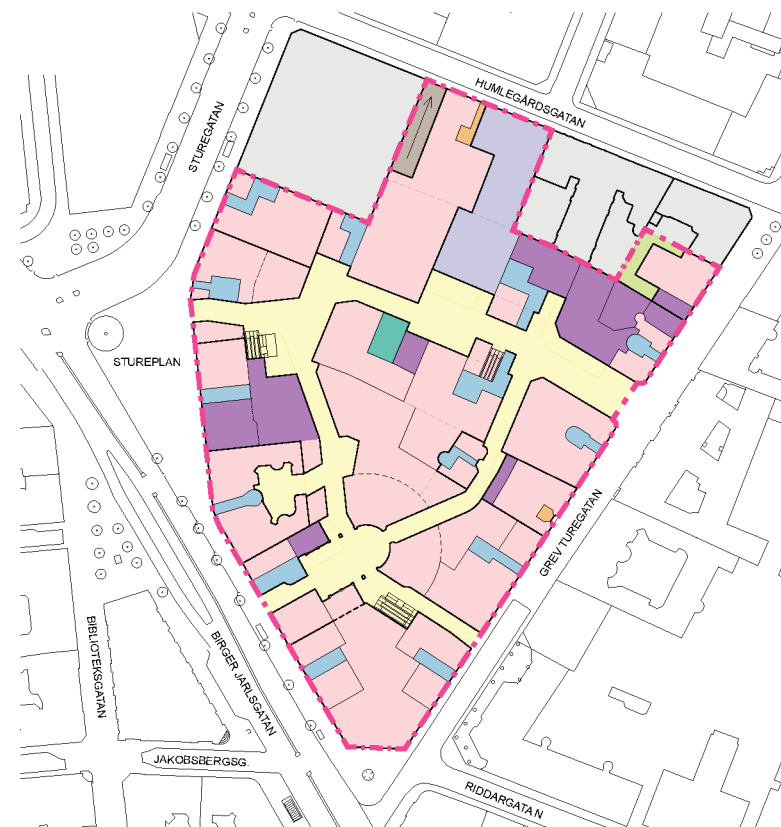
(Illustration: Sweco Architects)

Nedre plan -1

På den nedre våningen, plan -1, skapas ytor för livsmedelsbutik, restauranger, caféer och handel. I övrigt kommer det att finnas lastfar, parkeringar och interna serviceytor. Våningsplanet ges även en direkt anslutning till Östermalmstorgs tunnelbanestation. Uppgångar till entréplan, plan 0, etableras i Bångska palatset (Stureplan 6) och i Marmorhallarna (Birger Jarlsgatan 18). Tunnelbaneentrén flyttas från sitt nuvarande läge vid restaurang TGI Friday's på Birger Jarlsgatan 16 till Marmorhallarna, på Birger Jarlsgatan 18.

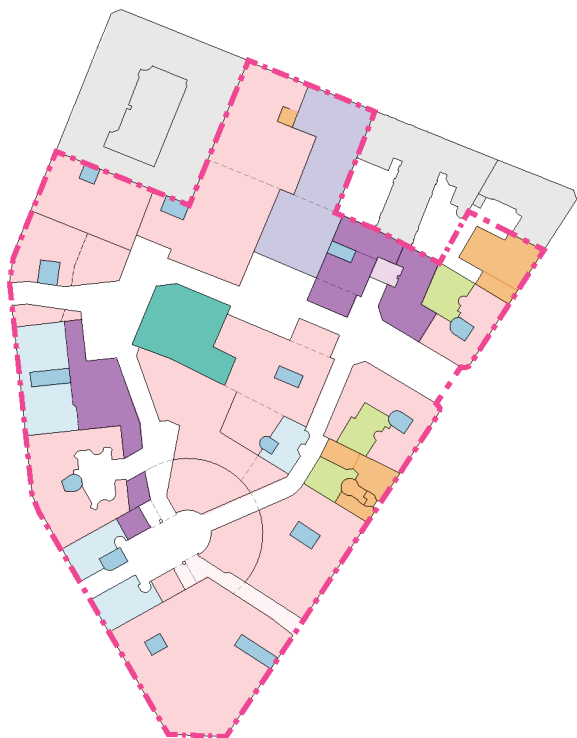
För att öppna upp nedre plan -1 för verksamheter och skapa kontakter med entréplan, plan 0, och tunnelbanan kommer gårdshuset inom Bångska palatset, gårdshuset inom Stureplan 4, Grev Turegatan 11, Grev Turegatan 3-5 samt de inre delarna av Marmorhallarna att rivas. För att möjliggöra ett större lastfar och logistikutrymmen under kvarteret rivs byggnaden på Humlegårdsgatan 17.

Entréplan plan 0

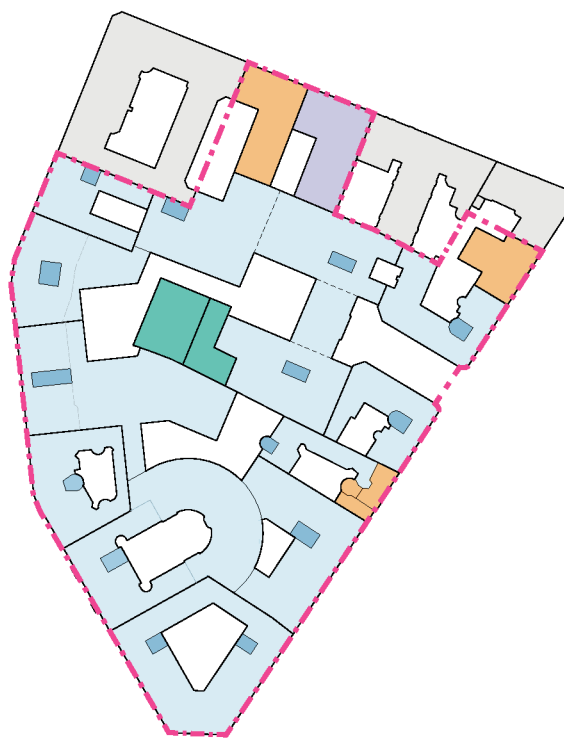
På entrévåningen, plan 0, utökas gallerian genom att nya stråk tas upp. Ett nytt stråk skapas mellan gallerians entrétorg vid Stureplan och Marmorhallarna, ytterligare ett nytt stråk löper från entrétorget vid Grev Turegatan, före detta Privatgatan, till Marmorhallarna. Stråken inne i kvarteret binds samman till ett kontinuerligt och sammanhängande nät. Verksamheterna på våningsplanet består av handel, kontor och restauranger/caféer samt hotell.

För att kunna öppna upp entréplan, plan 0, rivs byggnaden Frey's hyrverk på Grev Turegatan 11 samt byggnaden på Humlegårdsgatan 17. En portik öppnas genom del av gårdshus inom Grev Turegatan 7 i syfte att skapa ett kontinuerligt stråk inom kvarteret.

Plan I

Gallerian utökas med handel och restauranger på plan 1. Utöver handel kommer våningsplanet användas till hotell, kontor och bostäder.

Typplan

Ovan redovisas ett typplan för övriga våningar. De kommer främst att användas till kontor. Grev Turegatan 7 och 15 kommer innehålla bostäder i de tre översta våningarna. Det nya bostadshuset vid Humlegårdsgatan 17 kommer att innehålla bostäder i sex våningar. Det nya hotellet kommer att uppföras i åtta våningar.

- PROGRAMOMRÅDET
- BEVARADE HUS PÅ BEFINTLIG HÖJD
- PÅBYGGNAD
- NY BYGGNAD

Takplan

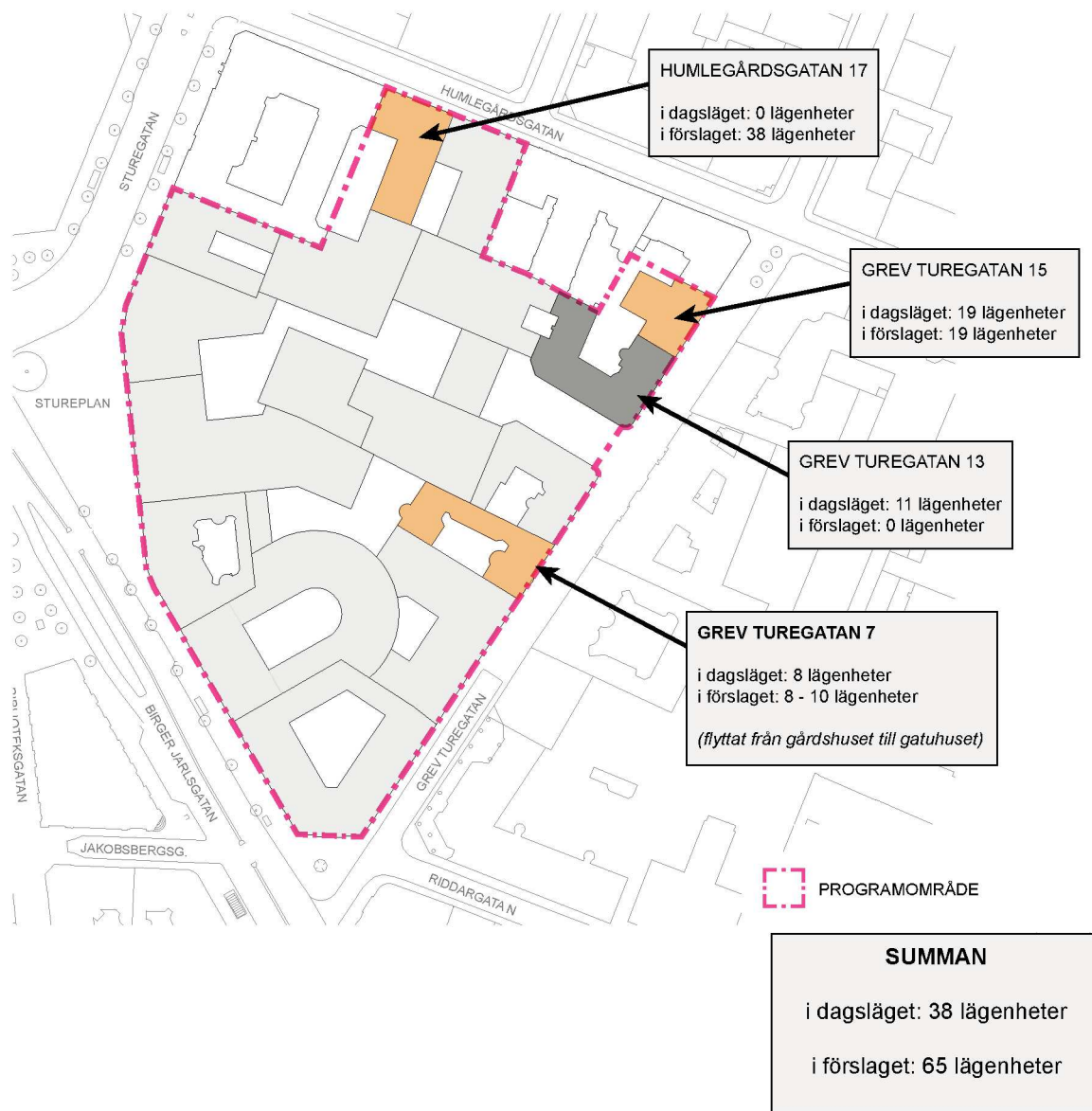
Ovan redovisas takplanet. De gula ytorna redovisar de befintliga byggnadernas takhöjd. De blå ytorna redovisar föreslagna byggnaders varierande höjder. Den ljusaste nyansen av blått redovisar en våning och den mörkaste redovisar fyra våningar högre än det gula längs med Birger Jarlsgatan och Stureplan. De ytor som är markerade med blåstreckad yta redovisar en indragen påbyggd våning.

Bostäder i kvarteret

Idag finns det tre bostadshus inom programområdet med totalt 38 lägenheter. Grev Turegatan 7, Grev Turegatan 13 och Grev Turegatan 15. Bostäderna återfinns i gatuhuset förutom på Grev Turegatan 7 där bostäderna finns i gårdshuset.

Programmet föreslår att på Grev Turegatan 7 flyttas lägenheterna från gårdshuset till gatuhuset. Antal lägenheter i gathuset blir 8-10 stycken. För Grev Turegatan 13 försvinner bostäderna och ersätts med kontor. För Grev Turegatan 15 sker ingen förändring utan antalet lägenheter och placering förblir intakt. Vidare föreslås att ett nytt bostadshus byggs på Humlegårdsgatan 17 med cirka 38 nya lägenheter.

Antalet lägenheter inom kvarteret ökar med 27 stycken till totalt 65 lägenheter.

Bebyggelse - övergripande

Nuläge

Bebyggelsen i kvarteret har förändrats flertalet gånger sedan den uppfördes med början i 1800-talets slut. Byggnaderna har ofta ändrats från bostäder till kontor, restauranger och handel.

Bebyggelsen i kvarteret har en skala som är representativ för stenstaden. Byggnaderna är 4-5 våningar. Fasaden är uppdelad i en sockeldel i en till två våningar, mellanvåning i två till tre våningar och vindsvåning.

Flertalet infill-lösningar har resulterat i att kvarteret inte har en tydlig inre struktur och det är svårt att orientera sig inne i kvarteret.

Förslag

Utgångspunkten är att den nya bebyggelsen ges en arkitektur som tar hänsyn till den omgivande kulturhistoriska bebyggelsen när det gäller skala och utformning. Här spelar nya hushöjder och deras påverkan på den stockholmska stadssilhuetten och på vyerna från viktiga utgångspunkter och blickfång en avgörande roll.

Den nya bebyggelsen i den inre delen av kvarteret föreslås få en höjd av 7-10 våningar. Programförslaget föreslår att den nya bebyggelsen höjs med 4-10 meter mot befintlig bebyggelses höjd.

De nya byggnaderna som föreslås ersätta Humlegårdsgatan 17 föreslås höjas med två våningar mot befintlig byggnadshöjd.

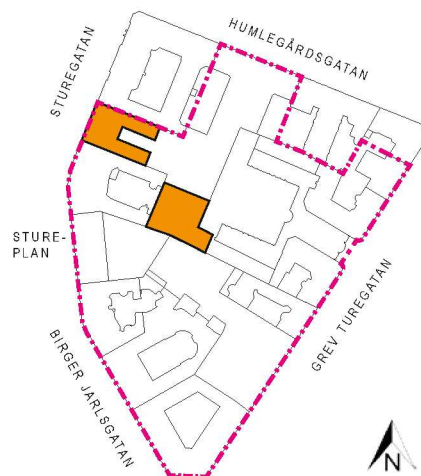
Markmodell över befintlig bebyggelse inom kvarteret. (Visualisering: Sweco Architects)

Markmodell över Programförslaget.

(Visualisering: Sweco Architects)

Bebyggelse - Sturegatan 4 Sturebadet

Nuläge

Byggnaden uppfördes år 1885. Byggherre var Stockholms Badhusaktiebolag och drivande bakom projektet var Carl Curman. Arkitekter var Magnus Isaeus, Carl Sandahl, Gustav Wickman med flera.

Byggnaden uppfördes i fem våningar mot Sturegatan och var ett påkostat bostadspalats ovan badfunktioner och café. Det inreddes även ett mediko-mekaniskt institut i byggnaden. Funktionerna placerades kring ett centralt beläget atrium i två våningar. Gatufasaden utformades i rik nyrenässansstil.

1903 stod en stor tillbyggnad av Sturebadet färdig på tomtens inre del. Största delen av byggnaden rymde en simhall i två våningar, placerad en trappa upp från

bottenvåningen. Simhallsbyggnaden förbands med Sturebadets äldre byggnad via en passage till atriet. Gathuset vid Sturegatan kom fortsatt att utgöra entré till badanläggningen.

En brand förstörde den ursprungliga simhallsbyggnaden 1985. Simhallens interiör byggdes upp som en kopia men exteriören försvann i och med branden.

Idag är byggnaderna byggnadsminnesförklarade.

Byggnaderna används idag för nattklubb, restaurang och kontor, respektive simhall för Sturebadet.

Sturegatan 4, gatufasad, omkring år 1885.

Sturegatan 4, atriet, år 1896.

Sturegatan 4, gatufasad, år 2015.
(Foto: Tyréns)

Förslag

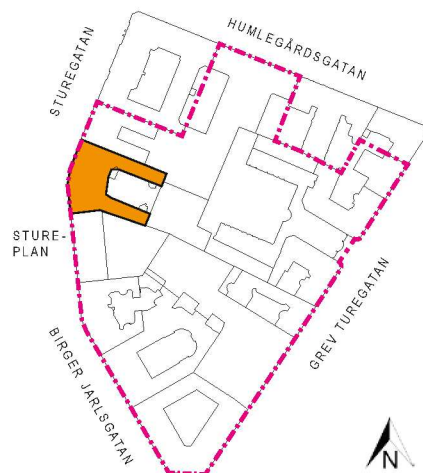
Sturebadet lyfts fram med en tydligare fasad och entré.

(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

- Gatuhuset renoveras
- Simhallsbyggnaden, Sturebadet, lyfts fram i kvarterets inre del och får en tydligare entré
- Verksamheten i byggnaden föreslås, utöver det bevarade badet, bli kontor, restaurang, nattklubb och handel.

Bebyggelse - Stureplan 6 Bångska palatset

Nuläge

Bångska palatset uppfördes åren 1882-83 av byggherre J. A. Bång. Arkitekt var A. E. Melander.

Fasaden mot Stureplan utfördes i en påkostad och mycket dekorativ arkitektur i puts och gips med stildrag hämtade från antikens Grekland. Gårdsfasaderna var betydligt enklare till sin karaktär.

I byggnadens bottenvåning lades butikslokaler och restauranger, våningarna ovan rymde bostäder.

Vid mitten av 1930-talet genomfördes en total ombyggnad av Bångska palatset. En stor del av all fasaddekoration mot Stureplan togs bort. Vid mitten

av 1950-talet försågs fasaden mot Stureplan med ljusreklam.

I början av 2000-talet införlivades Bångska palatset i gallerian. En ny galleriagång i två våningar byggdes genom bottenvåningen. Fasaden mot Stureplan förändrades helt vad gäller de två nedre våningarna, där sammanhängande butikspartier i två våningar skapades.

En av Sturegallerians entréer är idag placerad i byggnaden.

Byggnaden används idag för kontor och handel.

Stureplan 6, gatufasad, år 1886-1889.

Stureplan 6, gatufasad, årtal okänt.

Stureplan 6, gatufasad, år 2015.

(Foto: Tyréns)

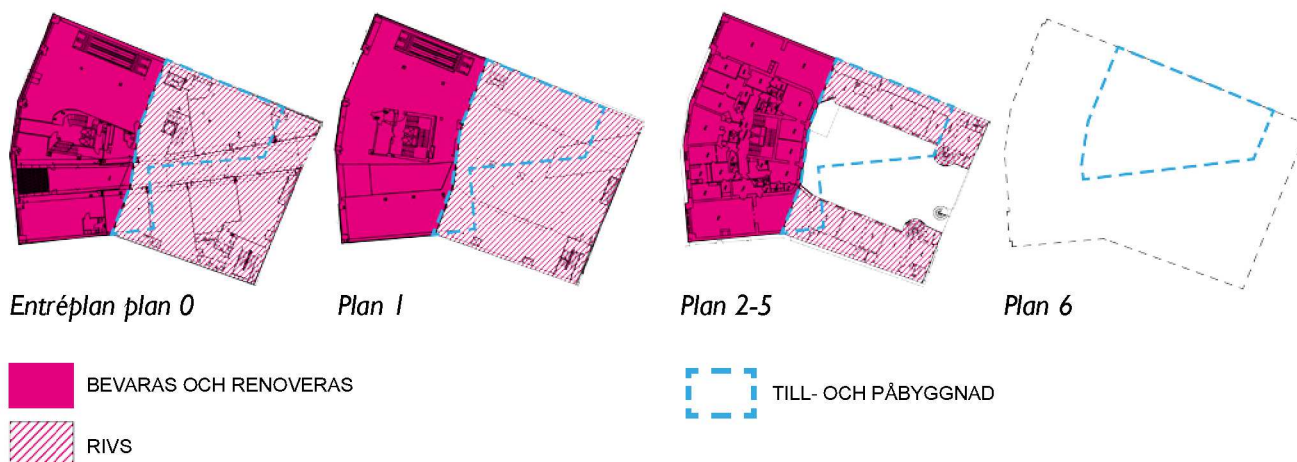
Förslag

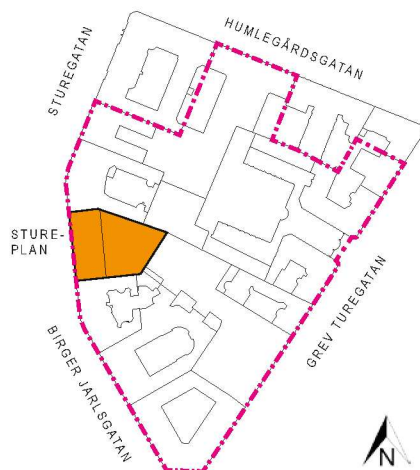
Bångska palatset sett från Kungsgatan. I fonden syns de nya byggnaderna i kvarterets inre.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

- Bångska palatsets gatuhus restaureras
- Gårdshuset rivs och ersätts med en ny byggnad i 7 våningar
- De två befintliga entréerna från Stureplan ersätts med en huvudentré genom Bångska palatset
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel.

Bebyggelse - Stureplan 4

Nuläge

Byggnaden uppfördes åren 1886-1887 av byggherre J.A Bång. Arkitekt var E. Ohlsson.

Byggnaden är uppförd i en rik stileklekticism där både gatu- och gårdsfasader givits en mycket dekorativ utformning.

Byggnaden hade ursprungligen affärslokaler i gatuhusets bottenvåning och fyra bostadvåningar. I gårdshuset fanns bostäder även i bottenvåningen.

På 1950-talet gjordes en fasadförenkling.

Under 1980-talet, i samband med gallerians etablering, gjordes en rekonstruktion av fasaden. Fasadutformningen stämmer i organisation men inte i detalj med originalfasaden.

En av Sturegallerians entréer är idag placerad i byggnaden.

Byggnaden används idag för kontor och handel.

Stureplan 4, gatufasad, år 1886-1889.

Stureplan 4, gatufasad, år 1960-tal.

Stureplan 4, gatufasad, år 2015.

(Foto: Tyréns)

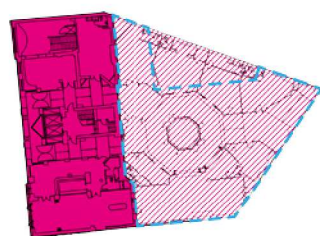
Förslag

Bebyggelsefronten mot Stureplan med föreslagna påbyggnader. Vy från Birger Jarlsgatan sett mot söder.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

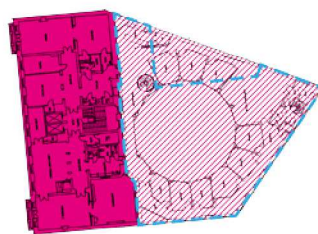
- Gatuhuset renoveras
- Gårdshuset rivs och ersätts med en ny byggnad i 8 våningar
- Befintlig entré till Sturegallerian genom byggnaden stängs.
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel.

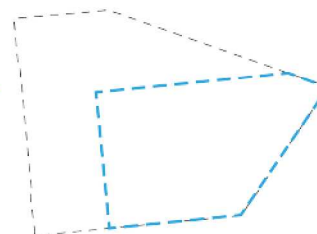
Entréplan plan 0

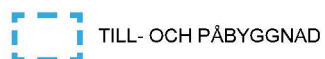
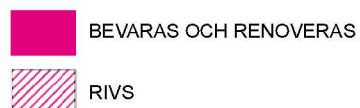
Plan 1

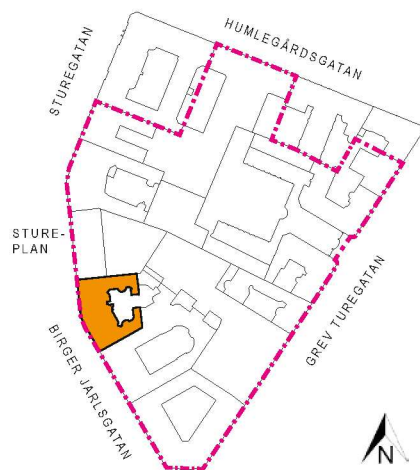
Plan 2-5

Plan 6-7

Bebyggelse - Stureplan 2

Nuläge

Sperlingens backe 45 uppfördes åren 1896-1897 av byggherre J.A. Bång efter ritningar av Kasper Salin i samarbete med Gustaf Lindgren. Ritningarna som bilades till bygglovsansökan var dock signerade Edward Ohlsson, arkitekten bakom grannfastigheten Stureplan 4.

Byggnaden uppfördes som bostadshus med en kringbyggd gård. Gatufasaden fick en rik dekor med nyrenässanskaraktär med drag av nybarock medan innergårdens fasader utformades enkelt. Bottenvåningen rymde butiker och ovan dessa bostäder.

1925 genomfördes flera större ombyggnader bland annat etablerades en banklokal med ett depositionsvalv.

Under slutet av 1950-talet genomfördes fasadförenklingar och byggnaden gavs ett kopparklätt skärmtak mot Stureplan och Birger Jarlsgratan.

Under 1990-talet genomgick fastigheten ett flertal renoverings- och ombyggnadsåtgärder då byggnaden kontoriserades. 2007 kontoriserades även vindsvåningen.

Byggnaden används idag för kontor, restaurang och handel.

Stureplan 2, gatufasad, år 1910.

Stureplan 2, gatufasad, år 2015.

(Foto: Tyréns)

Förslag

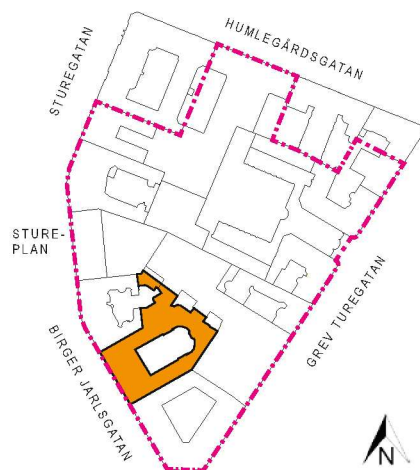

*Bebyggelsefronten mot Stureplan med föreslagna påbyggnader. Vy från Biblioteksgatan.
(Perspektiv: Sweco Architects)*

Förändringar:

- Byggnaden renoveras
- Gårdsbyggnaderna byggs ihop och på med 2 våningar
- Gårdsbjälklaget rivs och innergården öppnas upp mot handelsstråket i Sturegallerian
- Nya handelsytor etableras i 2-3 plan
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, handel och restaurang.

Bebyggelse - Birger Jarlsgatan 18 Marmorhallarna

Nuläge

Byggnaden uppfördes åren 1899-1900 av byggherre H. Bergqvist. Arkitekt var Hagström & Ekman.

Byggnaden uppfördes i sex våningar i jugendbarockstil. Fasaden mot gatan bekläddes med natursten, gårdsfasaderna putsades. I bottenvåningen låg butiker och i de övre våningarna inrymde bostäder.

Byggnaden är i Stockholm främst känd för den verksamhet som kom att flytta in senare, Ostermans marmorhallar. Hans Osterman grundade 1908 en bilfirma i Stockholm. Från år 1919 och ett drygt halvsekel framöver skulle Ostermans huvudkontor

och utställningshallar finnas här. Utställningshallarnas gavs en inredning i grön kolmårdsmarmor.

Under 1980-talet kontoriserades fastigheten och byggdes om kraftigt. Av Marmorhallarna återstår bara marmorgolvet samt fragment av den gröna marmorinredningen.

Entrén till Marmorhallarna är öppen för allmänheten och det är möjligt att gå igenom till Grev Turegatan, men det är en koppling som används av ett fåtal.

Det finns idag en outnyttjad byggrätt för att bygga på byggnaden med två våningar.

Byggnaden används idag för kontor och handel.

Birger Jarlsgatan 18, gatufasad, år 1900-1920.

Birger Jarlsgatan 18, gatufasad, år 1953.

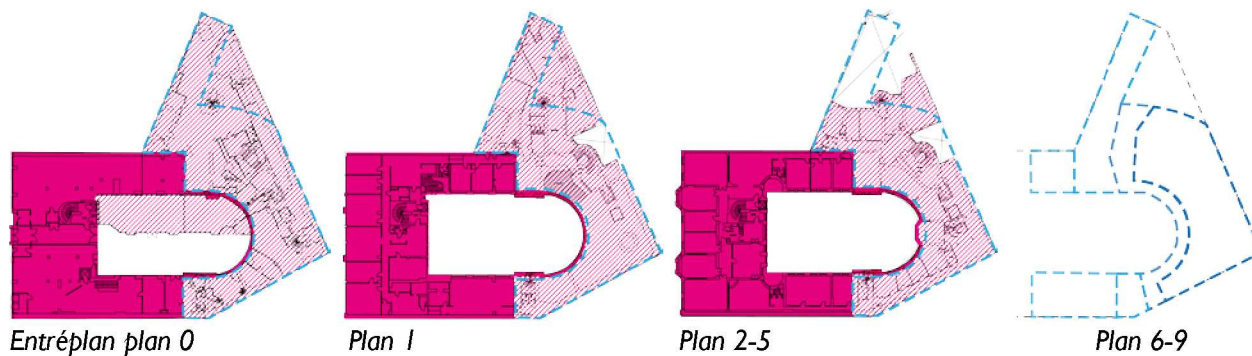

Birger Jarlsgatan 18, gatufasad, år 2015.
(Foto: Tyréns)

Förslag

Marmorhallarnas inre rum. Ovan glastaket syns den föreslagna påbyggnaden.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

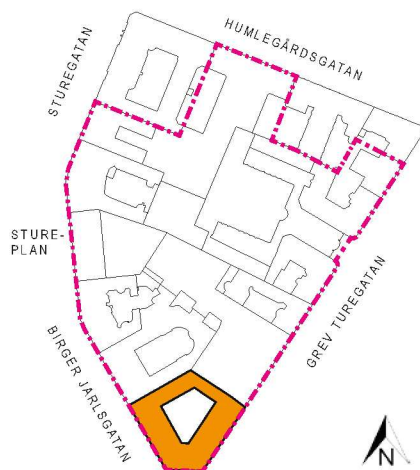
- Gatuhuset renoveras och fasaden mot Birger Jarls gatan återställs genom rivning av mezzaninvåningen som uppfördes på 1980-talet
- Samtliga fasader mot innergården bibehålls och restaureras där mezzaninvåningen tas bort
- De inre delarna av Marmorhallarna rivs och ersätts med en ny byggnad i 10 våningar
- Gårdsbyggnaderna byggs på med 1-4 våningar
- Plasttaket byts ut mot ett glastak
- I Marmorhallarna skapas en koppling till nedre plan -1 och tunnelbanan
- Entrén från Birger Jarls gatan förtydligas, denna blir även den nya till tunnelbaneentrén
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel.

Marmorhallarnas nya entré.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Bebyggelse - Birger Jarlsgatan 16

Nuläge

Byggnaden uppfördes åren 1935-1937 och byggherre var Städernas allmänna brandstodsbolag. Arkitekt var Gustaf Clason.

Byggnaden är en representant för svensk art deco. Fasaderna är klädda med vit ekenbergsmarmor och har detaljer av polerat rostfritt stål. Fasaderna mot innergården utfördes i ljus puts. Innergårdens välgestaltade miljö rymmer en bronsskulptur "Afrodite" av Nils Sjögren. Huvudentrén, som är placerad i relation till en platsbildning i hörnet av Birger Jarlsgatan/Grev Turegatan, är en gestaltad helhetsmiljö med fasta konstverk.

I bottenvåningen inrymdes butiker, biografen Spegeln och en mjölkbar. 1962 byggdes en tunnelbaneuppgång i huset, med entré mot Birger Jarlsgatan. Biografen var igång fram till 1995. Därefter användes lokalen en kort tid som bokhandel innan den byggdes om till restaurang TGI Friday. 1992 gjordes en omfattande ombyggnad, i kontorsvåningarna skapades nya planlösningar.

Byggnaden används idag för kontor, i bottenvåningen finns restaurang och tunnelbaneuppgång.

Birger Jarlsgatan 16, gatufasad, år 1953.

Birger Jarlsgatan 16, gatufasad, år 2014.
(Foto: Vasakronan)

Förslag

Birger Jarlsgatan 16 med påbyggt våningsplan och bortflyttad tunnelbaneuppgång.
(Perspektiv: Sweco Architects)

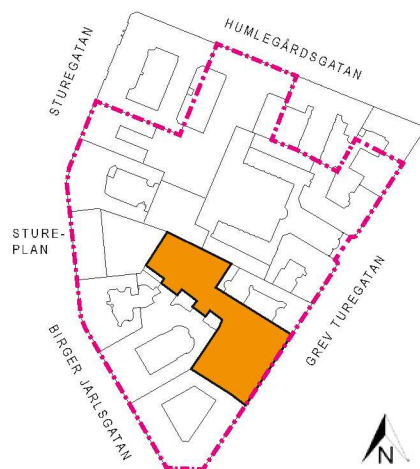
Förändringar:

- Byggnaden byggs på med 1 våning, indragen från gatan
- Tunnelbaneuppgången i byggnaden stängs och flyttas till Marmorhallarna
- Garaget stängs
- Handelsytor skapas i 3 plan
- Mot Birger Jarlsgatan på entréplan, plan 0, etableras butiker
- Hela byggnaden renoveras
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel
- En ny kontorsentré tas upp mot Grev Turegatan.

Istället för tunnelbaneuppgång etableras butiker i bottenvåningen mot Birger Jarlsgatan.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Bebyggelse - Grev Turegatan 3 - 5 Parkeringshuset

Nuläge

Byggnaden uppfördes åren 1936-1937 och byggherre var AB Hans Osterman. Arkitekt var M. Dahlberg.

Bilfirma AB Hans Osterman flyttade in på Birger Jarlsgatan 18, som från 1919 och ett halvsekel framöver kom att utgöra Ostermans huvudkontor och utställningshallar. I samband med flytten gjordes vissa ombyggnader efter ritningar av arkitekt Hakon Ahlberg.

1930 expanderade verksamheten till grannfastigheten vid Grev Turegatan 5 varpå ytterligare ombyggnationer inleddes. På innergården uppfördes ett hus i sex våningar med utställningshallar, verkstäder och hissar för transport av bilarna. Det var i detta gårdshus de stora hallarna i två plan med marmorkolonner skulle komma att byggas. Interiören utfördes i grön

kolmårdsmarmor vilket gav upphov till benämningen Ostermans Marmorhallar.

Byggnaden på adresserna Grev Turegatan 3-5 tillkom i två olika skeden. Gårdshuset med sina utställningshallar uppfördes 1930 efter ritningar av konstruktionsbyrån Looström och Gelin. Gatuhuset uppfördes först åren 1936-1937 efter ritningar av arkitekterna M. Dahlberg och Harry Egler.

Gatufasaden är utförd slätputs och med långa fönsterband. Längs den första våningen löpte ett burspråk med rundade hörn vars sidor kläddes med kopparplåt.

Byggnaden används idag för parkering, handel och kontor.

Grev Turegatan 3-5, gatufasad, årtal okänt.

Grev Turegatan 3-5, gatufasad, år 1964.

Grev Turegatan 3-5, gatufasad, år 2014.
(Foto: Sweco Architects)

Förslag

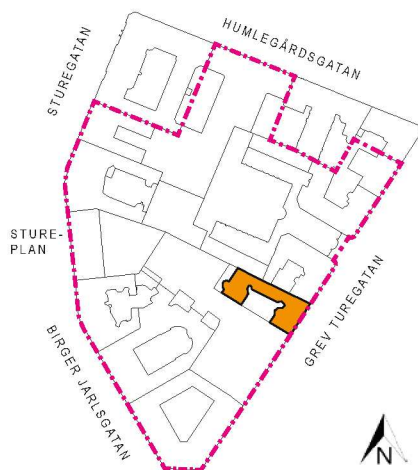

Grev Turegatan 3-5 rivs och ersätts med en ny byggnad.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

- Byggnaden rivs och ger plats för en ny kontorsbyggnad i 5 till 9 våningar
- En ny entré till Sturegallerian öppnas genom byggnaden
- Genom att ta bort det befintliga parkeringshuset kan Grev Turegatan omdanas till gågata fram till Riddargatan
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel.

Bebyggelse - Grev Turegatan 7

Nuläge

Byggnaden uppfördes år 1905, byggherre var Fastighets AB Thor. Arkitekter var Hagström & Ekman.

Fasaden fick en utpräglad jugendgestaltning med en slätputsad fasad och en rikt dekorerad huvudentré. Innergårdens fasader fick en enklare utformning men med liknande formspråk. Sockelvåningen utfördes i kvaderhuggen kalksten med stora välvda öppningar

in mot butikslokalerna. Gården täcktes redan vid uppförandet av en överbyggnad som belystes invändigt av tre på gården placerade lanterner.

Byggnaden uppfördes som bostadshus med affärsverksamhet i bottenvåningen och bostäder på de övre våningarna.

Idag används byggnaden för handel, kontor och bostäder.

Grev Turegatan 7, gatufasad, år 1962.

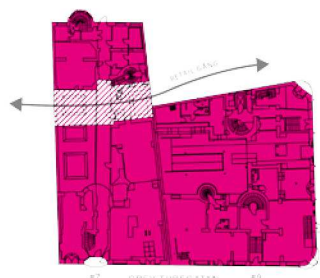

Grev Turegatan 7, gatufasad, år 2014.
(Foto: Sweco Architects)

Förslag

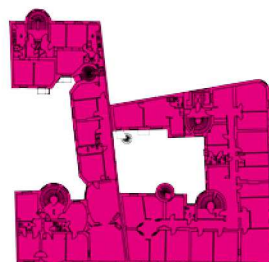
Genom byggnaden på Grev Turegatan 7 tas en portik upp för att möjliggöra ett sammanhängande stråk med god orienterbarhet.
(Perspektiv: Sweco Architects)

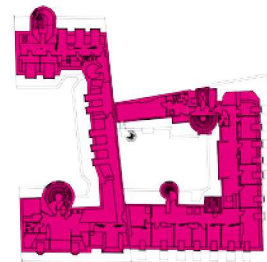
Entréplan plan 0

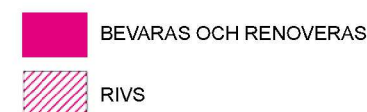
Plan 1

Plan 2-4

Plan 5

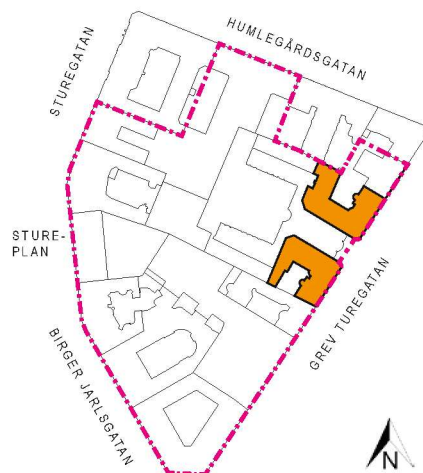

Illustrerade planer visar även Grev Turegatan 9.

Förändringar:

- Byggnaden renoveras
- För att möjliggöra ett sammanhängande stråk med god orienterbarhet inom kvarteret öppnas en portik genom byggnaden på Grev Turegatan 7.
- Gårdshuset omvandlas från bostäder till restaurang och handel i de första 2 våningarna och kontor i de övre våningarna
- Gatuhuset omvandlas från kontor till bostäder
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang, handel och bostäder.

Bebyggelse - Grev Turegatan 9 och 13

Nuläge

Byggnaderna uppfördes år 1901 och byggherre var A. Hörlin. Arkitekt var Samuel Georg Kjellberg.

När byggnaderna uppfördes var kvarteret i stort sett fullbyggt. Byggnaderna ligger som pendanger på var sida om Privatgatan som leder in i kvarteret till dåtida Frey's hyrverk som bildar fond i slutet av gatan. Denna lösning gjorde att de båda tomterna fick hörntomtskaraktär trots att de ligger mitt i kvarteret. Byggnaderna gavs samma utformning fast spegelvända.

De två fasaderna som vetter mot gatan är representativt utformade. Entréporten mot Grev Turegatan har en påkostad dekor i högrelief. De tydligt redovisade äkta materialen, granit, sandsten, kalksten, tegel, är tidstypiskt. Fasaden som vetter in mot Privatgatan

gjordes enklare och de delar som vetter mot kvarterets inre delar gavs närmast gårdskaraktär med en enkel slätputs. Gårdsfasaden utgjordes som brukligt endast av en enkel slätputs.

Byggnadskroppens utformning med avskurna hörn och hörntorn är typiskt för tiden. Avskurna hörn föreskrevs i Stockholms byggnadsstadga från 1874, för bättre sikt.

Byggnaderna uppfördes från början både för affärsverksamhet och som bostad. Den en och en halv våning höga bottenvåningen inreddes affärslokaler med entresol. Resten av byggnaden inreddes för bostäder. På 1980-talet kontoriserades en större del av lägenheterna.

Byggnaderna används idag för kontor, bostäder och handel.

Grev Turegatan 9 och 13 syns till vänster och höger i bild, i mitten syns Grev Turegatan 11 (Frey's hyrverk), år 1962.

Grev Turegatan 9, gatufasad, år 2015.
(Foto: Tyréns)

Förslag

Den nygestaltade entrén till Sturegallerian från Grev Turegatan. Till vänster i bild syns Grev Turegatan 9. I bakgrunden syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

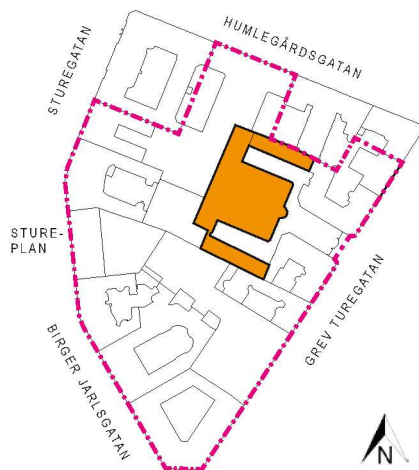
- Byggnaderna renoveras
- Grev Turegatan 13 omvandlas från bostäder till kontor.
- Ett nytt högre placerat glastak ersätter befintligt glastak och täcker platsen mellan byggnaderna
- Verksamheten i byggnaderna föreslås bli kontor och restaurang. Båda entréplanen får fortsatt handel som användning.

(Förändringar för Grev Turegatan 9 plan för plan syns på sid 39)

Den nya entrén mot Grev Turegatan sett från söder. Till höger i bild syns Grev Turegatan 13. I bakgrunden syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Perspektiv: Sweco Architects)

Bebyggelse - Grev Turegatan 11 Freys hyrverk

Nuläge

Byggnaden uppfördes år 1898-1900 och byggherre var Freys Hyrverk AB. Arkitekt var Wilhelm Klemming.

Freys hyrverk grundades 1896 genom att tre hyrfirmor, Westerberg & Co, Käck & Co och CG Jonssons hyrverk slogs ihop till ett företag av direktör Gustaf Liljedahl. Åkeriet blev då Skandinaviens största med över 100 hästar och arbetade med både gods- och persontransporter.

Byggnaden uppfördes i fem våningar med en sjätte indragen våning. Fasaden putsades med en ädelputs, bottenvåningen utfördes i huggen granit. Gårdsflyglar om fyra våningar uppfördes efter ritningar av arkitekterna Lundegårdh och Edward Ohlsson.

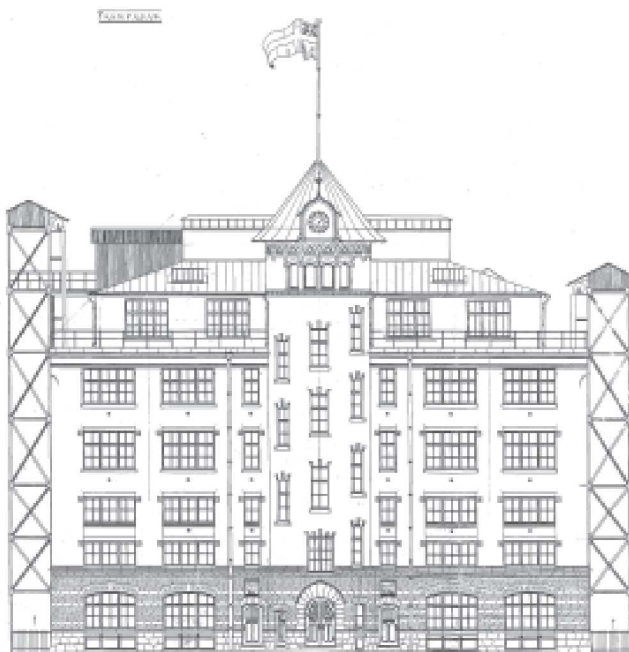
1923 sammanlänkades den norra gårdsflygeln med huvudbyggnaden.

Hästar och vagnar transporterades med sinnrika hissar placerade utanpå byggnadens gavlar.

Hyrverksverksamheten fortsatte till 1970-73 då en fullständig interiör ombyggnad genomfördes. 1986 påbörjades byggandet av Sturegallerian vilket fick stor påverkan för hela kvarteret. Bottenvåningen omvandlades helt till att inrymma butikslokaler. Sedan 1980-talet har de övre våningarna byggts om ett flertal gånger.

I samband med gallerians etablering uppfördes en glasöverbyggnad som täcker före detta Privatgatan framför huvudbyggnaden.

Byggnaden används idag för kontor och handel

Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk) år 1898.

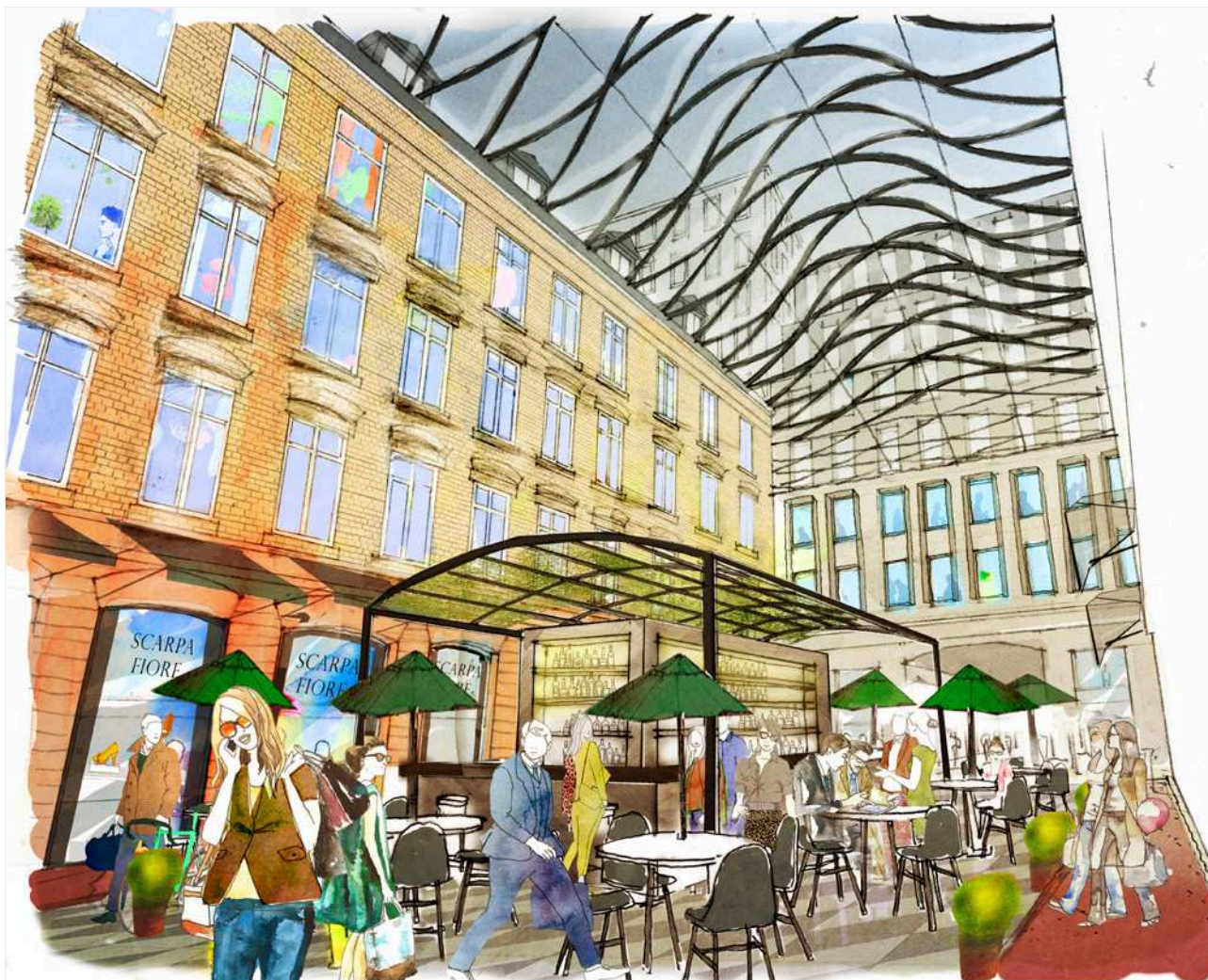

Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk) år 1962. Grev Turegatan 9 och 13 syns till vänster och till höger i bild.

Grev Turegatan 9, 11 och 13 år 2014.
(Foto: Sweco Architects)

Förslag

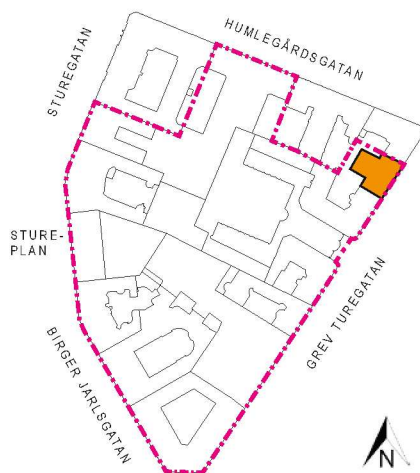

Entrérummet vid Grev Turegatan. I bakgrunden syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förändringar:

- Byggnaden rivs och ersätts med en ny byggnad i 8 till 10 våningar
- Glastaket vid Sturegallerians entré mot Grev Turegatan ersätts med ett nytt högre placerat glastak
- Verksamheten i byggnaden föreslås bli kontor, restaurang och handel.

Bebyggelse - Grev Turegatan 15

Grev Turegatan 15, gatufasad, år 1962.

Nuläge

Byggnaden uppfördes åren 1879-80 och byggherre var Lars Ohlsson.

Byggnaden är en av kvarterets äldsta byggnader. Fasaderna utformades i en rik putsarkitektur nyrenässansstil. Gårdsfasaderna var enklare och slätputsade. Sockel mot gård och gata är klädd med granit.

Vid sekelskiftet 1900 byggdes bottenvåningen om till fyra butiker med större skyltfönster. De två större skyltfönstren har en extra bäring med gjutjärnskolonner placerade mellan skyltfönster och entrédörr.

Huset uppfördes som ett rent bostadshus. 1899 byggdes de tre lägenheterna i bottenvåningen om till fyra butiker. Butikerna fick moderna stora skyltfönster och undertak av glas.

Byggnaden används idag för bostäder och handel.

Förslag

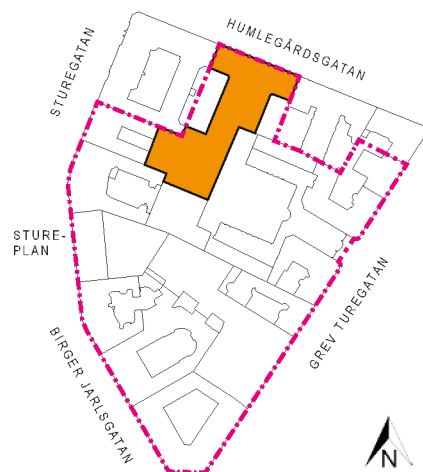
Förändringar:

- Inga förändringar
- Verksamheten i byggnaderna föreslås oförändrat bli handel och bostäder.

Grev Turegatan 15, gatufasad, år 2015.
(Foto: Tyréns)

Bebyggelse - Humlegårdsgatan 17

Nuläge

Byggnaden uppfördes i slutet av 1980-talet i samband med att Sturebadet återuppbyggdes efter en brand.

Inom Humlegårdsgatan 17 är kvarterets gemensamma lastfar placerat.

Byggnaden används idag för kontor och handel.

Humlegårdsgatan 17, gatufasad, år 2015.
(Foto: Tyréns)

Humlegårdsgatan 17 sett från Brahegatan. I bakgrunden syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Perspektiv: Sweco Architects)

Förslag

Förändringar:

- Befintlig byggnad rivs och ersätts med två byggnader; ett hotell och ett bostadshus
- Bostadshuset rymmer cirka 38 lägenheter
- Hotellbyggnaden placeras mot Franska Reformerta Kyrkan, Humlegårdsgatan 15
- Hotelllets lobby fungerar som publik entré från Humlegårdsgatan till Sturegallerian och Sturebadet
- De nya byggnaderna uppförs i 5 våningar mot gatan samt med 3 indragna högre våningar mot kvarterets inre
- Infart till kvarterets garage och lastfar placeras här
- Verksamheten i byggnaderna föreslås bli kontor, handel, hotell, restaurang och bostäder.

Det nya hotellets lobby. Längst till vänster i bild syns franska reformerta kyrkan, till höger om denna syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Perspektiv: Sweco Architects)

Stadsbild

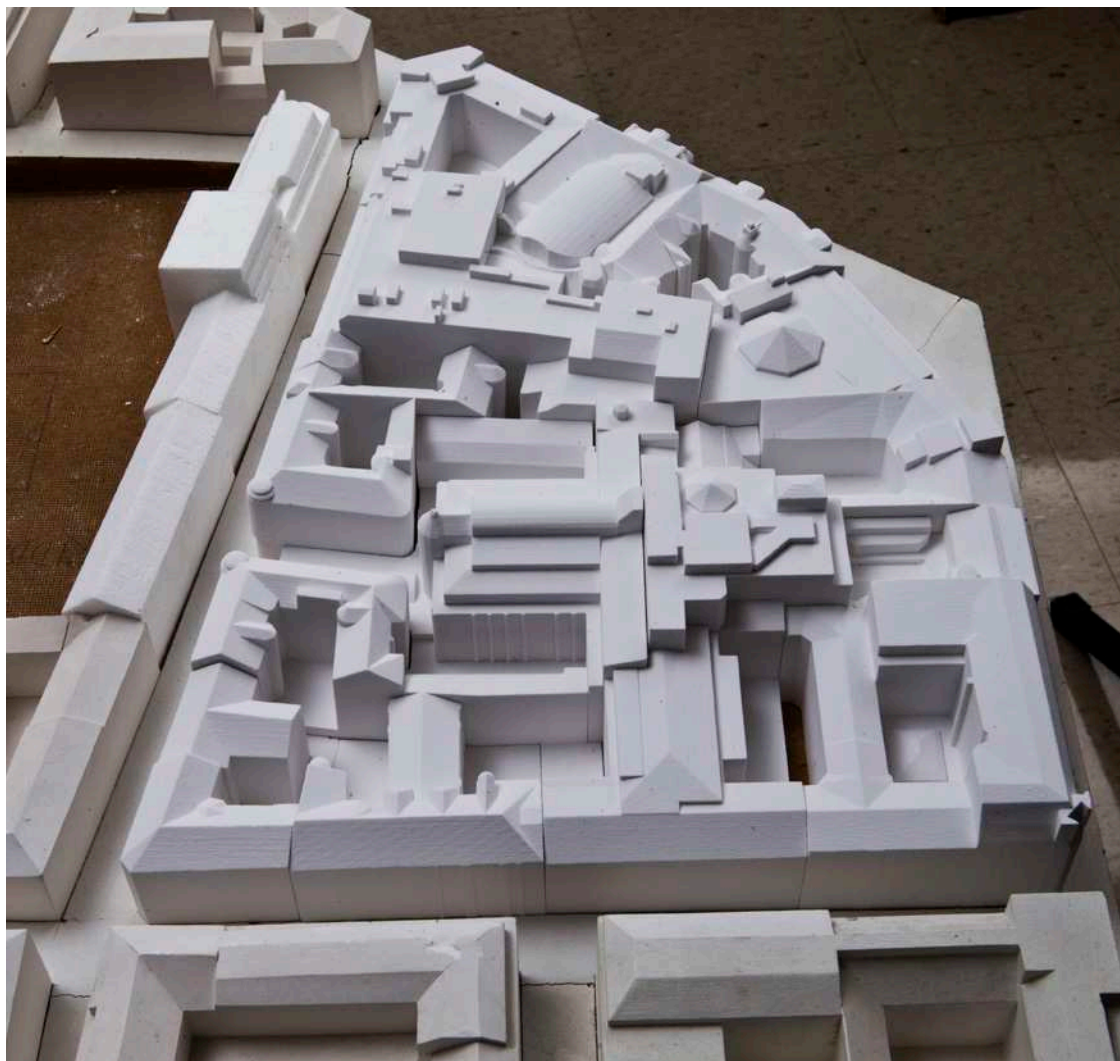
Nuläge

Kvarteret Sperlingens backe och den under 1880-talet nyskapade representativa miljön kring Stureplan är ett tydligt uttryck för det sena 1800-talets stadsbyggnadsideal. Kvarterets bebyggelse präglas av 1874 års byggnadsstadga. I stadgan reglerades krav på gatubredder, gårdsrummens storlek, byggnadernas placering i gatulinjen, hushöjder, avskurna hörn med mera. Kvarteret med sin enhetliga skala mot gatan följer den ursprungliga stadsbyggnadsidén där hushöjd relaterades till gatubredd. De enskilda byggnaderna som är individuellt utformade präglades av den klassiska stenstadens karaktär med markerad sockelvåning i 1-2 plan, symmetrisk fasaduppbyggnad och tydlig takfot.

Kvarteret ligger i gränsen av två rutnässtrukturer som ger dess sin karaktäristiska och stora form. Byggnaderna mot det öppna och breda stråket längs Birger Jarlsgatan-Stureplan-Sturegatan-Humlegården uppfördes som ståtliga arkitekturtridade bostadspalats i fem våningar med påkostade fasader.

Bebyggelsen längs Grev Turegatan och Humlegårdsgatan gavs en enklare gestaltning. Då dessa gator hade en smalare gatubredd tilläts max fyra våningar höga byggnader vilket påverkade bebyggelsekaraktären som har en mer småskalig och lågmäld arkitektur.

Stadsbildsmässigt fyller fasaderna i kvarteret sin funktion då de bildar en helhet med de omkringliggande byggnadernas fasader och ger en upplevelse av den tid då kvarteret och gaturummen blev till. Kvarteret utgör en god representant för den klassiska stenstaden.

Nuläge - modellfoto över kvarteret sett från norr.

Förslag

Förslaget innebär att de befintliga byggnaderna i gatulinjen behålls till största delen med sin utformning och höjd. Grev Turegatan 3-5 och Humlegårdsgatan 17 kommer att ersättas. De nya byggnaderna kommer att placeras i gatuliv och ges en utformning som är väl anpassad till befintlig bebyggelse. Takfoten på de nya byggnaderna i gatuliv kommer följa de kringliggande byggnadernas jämna linje längs gatufasaderna.

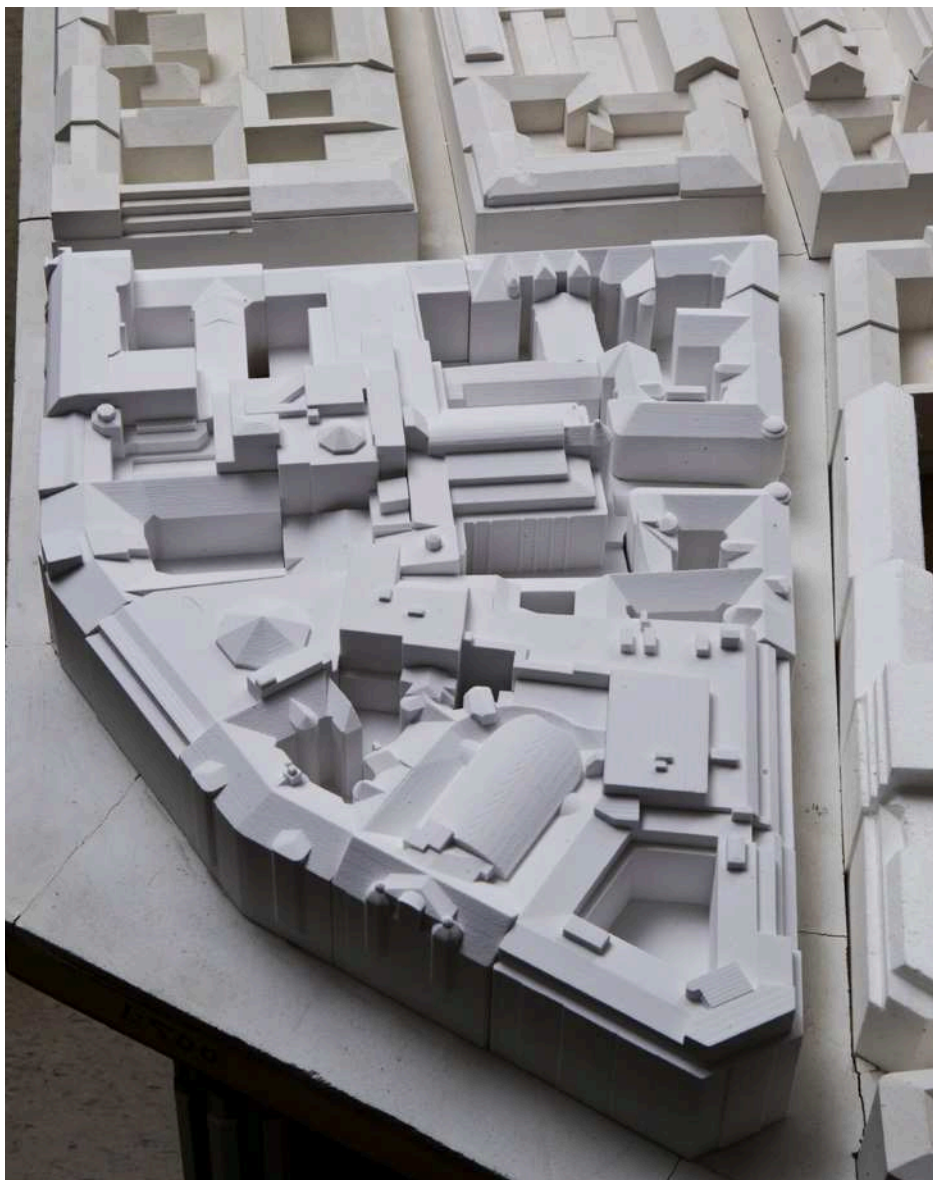
I kvarterets inre kommer byggnader att rivas och ersättas med nya byggnader samt byggas på med ytterligare 1-4 våningar. Även gårdsbyggnader kommer rivas och byggas på med ytterligare 1-2 våningar.

Även på de byggnader i gatulinjen som behålls kommer viss förändring att ske, till exempel kommer entréerna till gallerian och glastaket på före detta Privatgatan förändras.

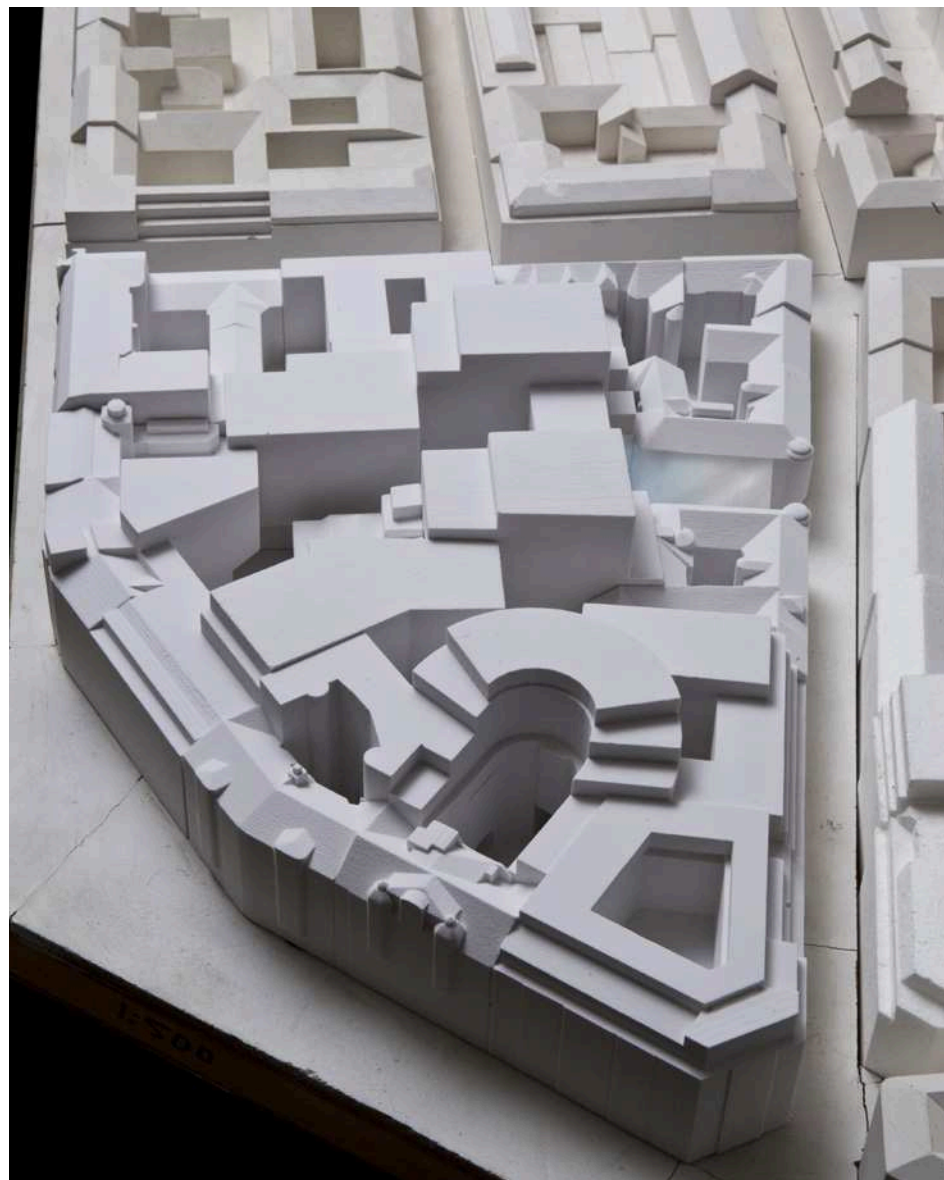
Sett på distans kommer förslagets högre bebyggelse i kvarterets inre att höja sig ovan dagens taklandskap.

Förslag - modellfoto över kvarteret sett från norr.

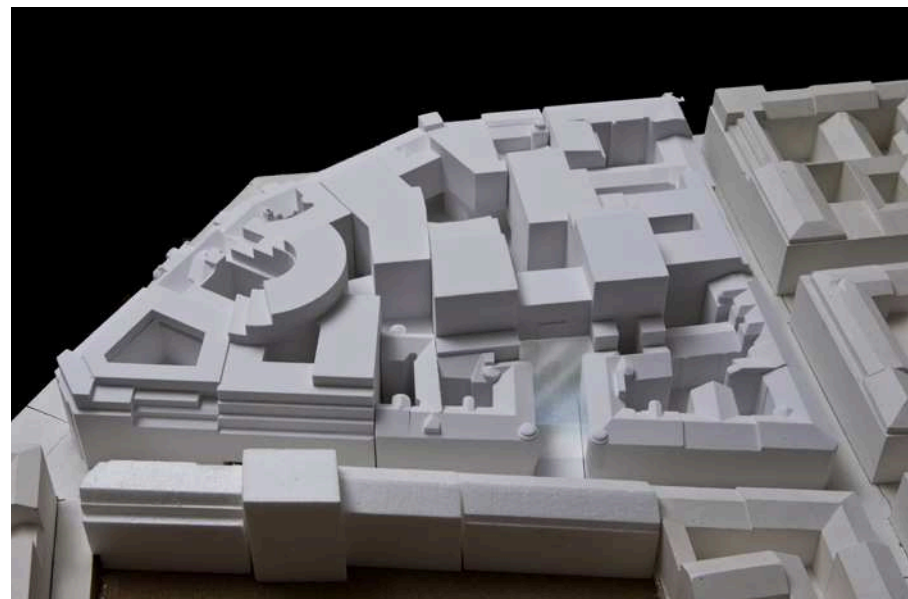
Nuläge - modellfoto över kvarteret sett från söder.

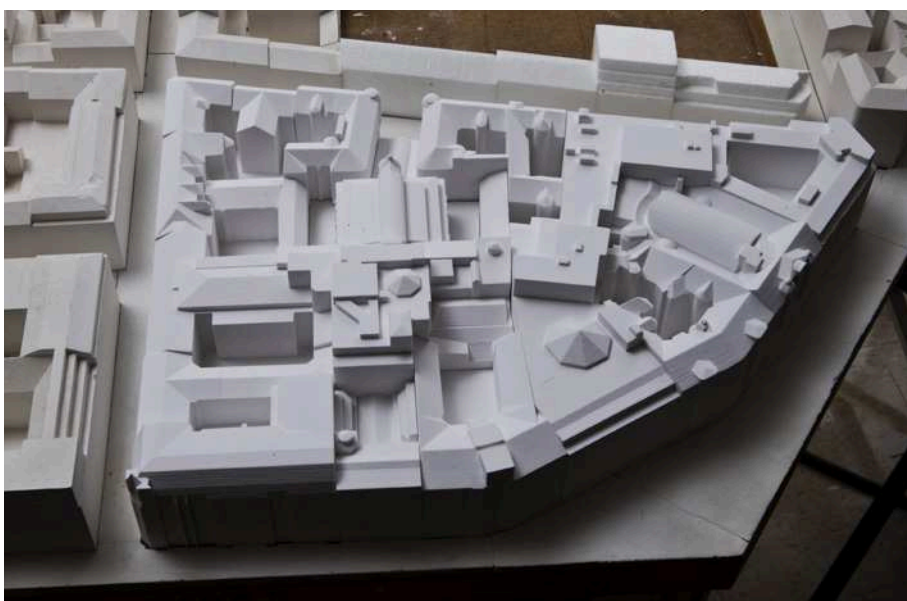
Förslag - modellfoto över kvarteret sett från söder.

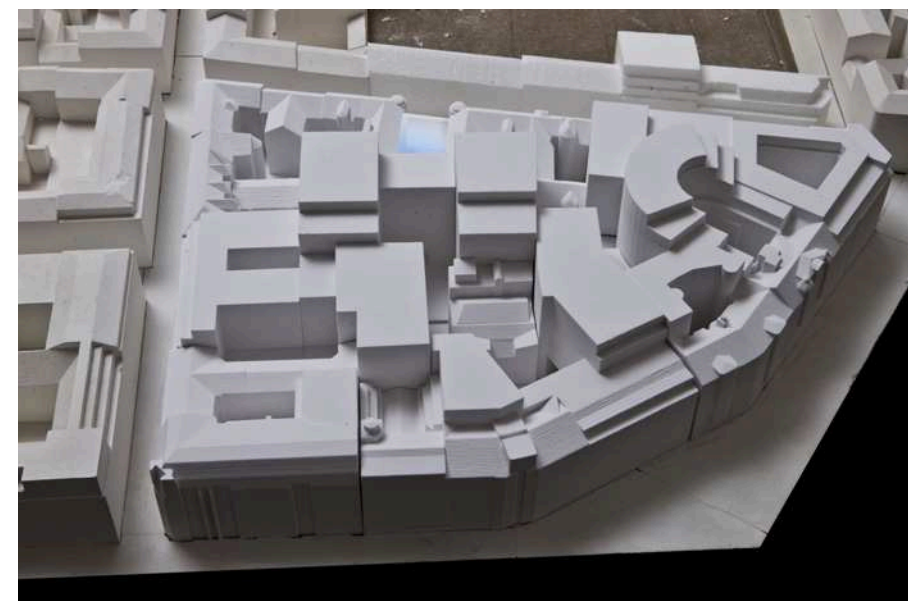
Nuläge - modellfoto över kvarteret sett från öster.

Förslag - modellfoto över kvarteret sett från öster.

Nuläge - modellfoto över kvarteret sett från väster.

Förslag - modellfoto över kvarteret sett från väster.

Platsen i staden - Stråk och entréer

Nuläge

På 1980-talet omdanades hela kvarteret och ett flertal fastigheter slogs samman. Detta gjorde det möjligt att anlägga Sturegallerian med entréer mot Stureplan och Grev Turegatan.

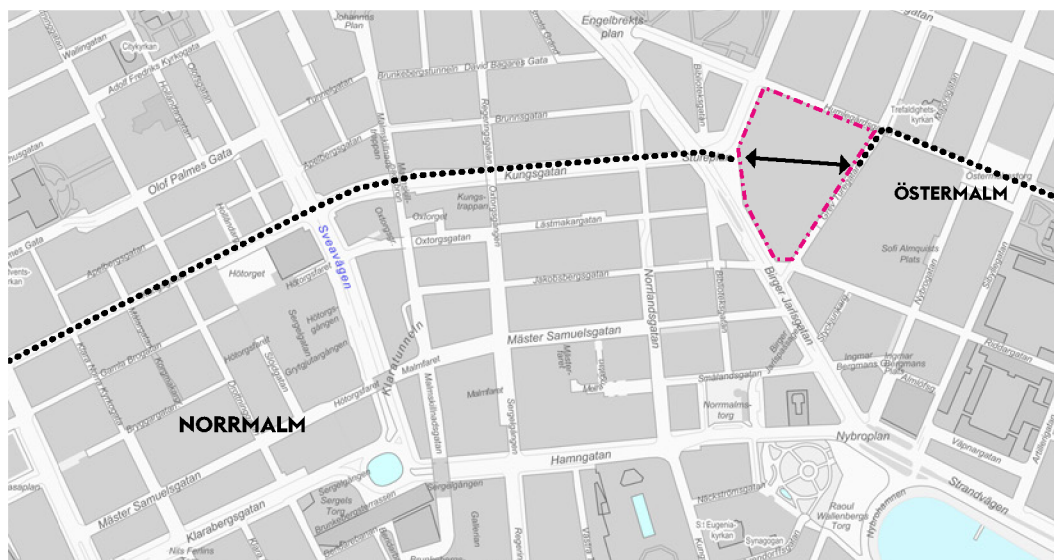
Idag kan man röra sig genom kvarteret genom Sturegallerian och genom Marmorhallarna. Sturegallerian är ett aktivt stråk med butiker, caféer och restauranger som går genom kvarteret och ger allmänheten tillgång till kvarterets inre. Stråket varierar i bredd men är relativt smalt. På några ställen utvidgas stråket och platser bildas. Marmorhallarna har endast kontorsentréer och blir därmed mindre aktivt.

Kvarteret tillsammans med Stureplan är en knutpunkt för olika större stråk i Stockholm.

Till Sturegallerian finns två entréer mot Stureplan och en mot Grev Turegatan. Till Marmorhallarna finns två entréer, en mot Birger Jarlsgatan och en mot Grev Turegatan. Entréerna till både Sturegallerian och Marmorhallarna är idag otydliga.

Dagens stråk inom kvarteret. Genomgående stråk är markerade i gult. De skrafferade stråken är stråk som passerar genom en butik respektive en restaurang.
(Illustration: Sweco Architects)

Befintligt stråk mellan Norrmalm och Östermalm, markerat med prickad linje, kan stärkas.
(Karta: Tyréns)

Förslag

Genom att öppna upp fler entréer och skapa ett utökat inre stråk kommer kvarteret länka samman omgivning och viktiga stråk i staden.

På entréplan, plan 0, etableras ett stråk genom hela kvarteret, stråket utformas i en överskådlig och orienterbar struktur. Stråken utformas i stadens skala, med reslighet och klarhet för att erhålla goda stadskvaliteter och för att ge en större tydlighet och orienterbarhet.

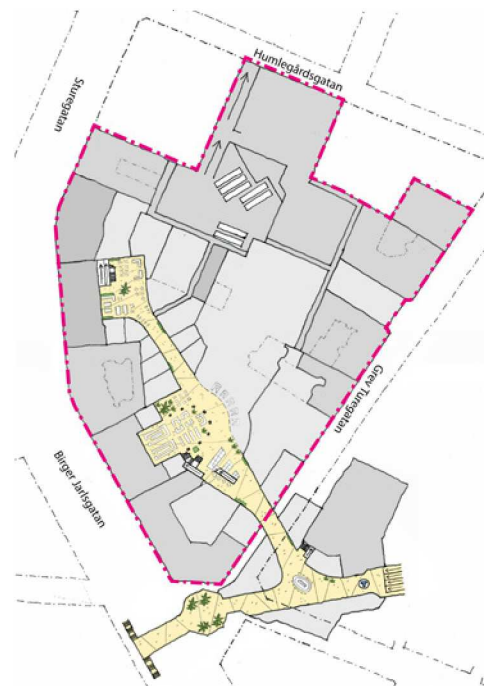
Programmet föreslår att de två befintliga entréerna vid Stureplan ersätts med en tydlig huvudentré. Vidare föreslås att Marmorhallarnas ståtliga entré återställs. Detta görs genom att mezzaninvåningen som byggdes på 1980-talet tas bort och att valvet återskapas. Även Marmorhallarnas entré mot Grev Turegatan lyfts fram. Befintlig entré vid Grev Turegatan får ett nytt högre placerat glastak för att tydligare annonsera entrén.

I övrigt föreslås att det nya hotellets lobby, på Humlegårdsgatan 17, blir tillgänglig för allmänheten som entré till Sturegallerian. Det ska även vara möjligt att ta sig genom större butiker för att nå det inre stråket i kvarteret.

Marmorhallarna knyts genom stråket ihop med befintliga Sturegallerian och Stureplan. Även på nedre plan -1 öppnas ett stråk upp som förbinder tunnelbanan med gallerian på entréplan plan 0, dels vid entrén från Stureplan och dels vid Marmorhallarna.

Gatumivå, entréplan plan 0.
(Illustration: Sweco Architects)

Nedre plan -1.
(Illustration: Sweco Architects)

Platsen i staden - Platser

Nuläge

Inom programområdet finns idag mindre platser längs med befintliga stråk, där det finns restauranger och service.

Omgivande miljö

Stureplan har funnits sedan 1880 och var tidigt en av Stockholms livligaste punkter med spårvagn, affärspalats och hälsobad. Kring den öppna platsen uppfördes ett flertal bostadspalats med lokaler i bottenplan. Platsen bestod av en stor öppen och stenbelagd yta där spårvagnar, hästdroskor, karror och folk rörde sig fritt.

På 1960-talet tappade Stureplan i attraktionskraft. Funktionen som knutpunkt för kollektivtrafiken minskade drastiskt i och med t-banans utbyggnad och parallellt med att bilarna tog allt mer plats i stadsrummet trängdes fotgängarna undan. 1986-89 i samband med Sturegallerians etablering lades trafiken om och platsen fick ny beläggning och möblering och utrymmet för gångtrafiken vidgades.

På Stureplan står den så kallade Svampen, ursprungligen uppfört som ett regnskydd, ritad av arkitekten Holger Blom. Svampen uppfördes 1937 men revs 1988 i samband med byggande av gallerian och återuppfördes 1989 i en annan utformning.

Även Grev Turegatan förnyades i samband med att gallerian byggdes. I linje med Stureplans förnyelse var huvudmålet att skapa en miljö för gångtrafikanter. Grev Turegatan gjordes till gågata och fick en förnyad roll i stadsdelen som plats för caféer och restauranger.

*Stureplan år 2015, sett från Birger Jarlsgatan med "svampen" i förgrunden.
(Foto:Tyréns)*

*Gågatan på Grev Turegatan år 2015.
(Foto:Tyréns)*

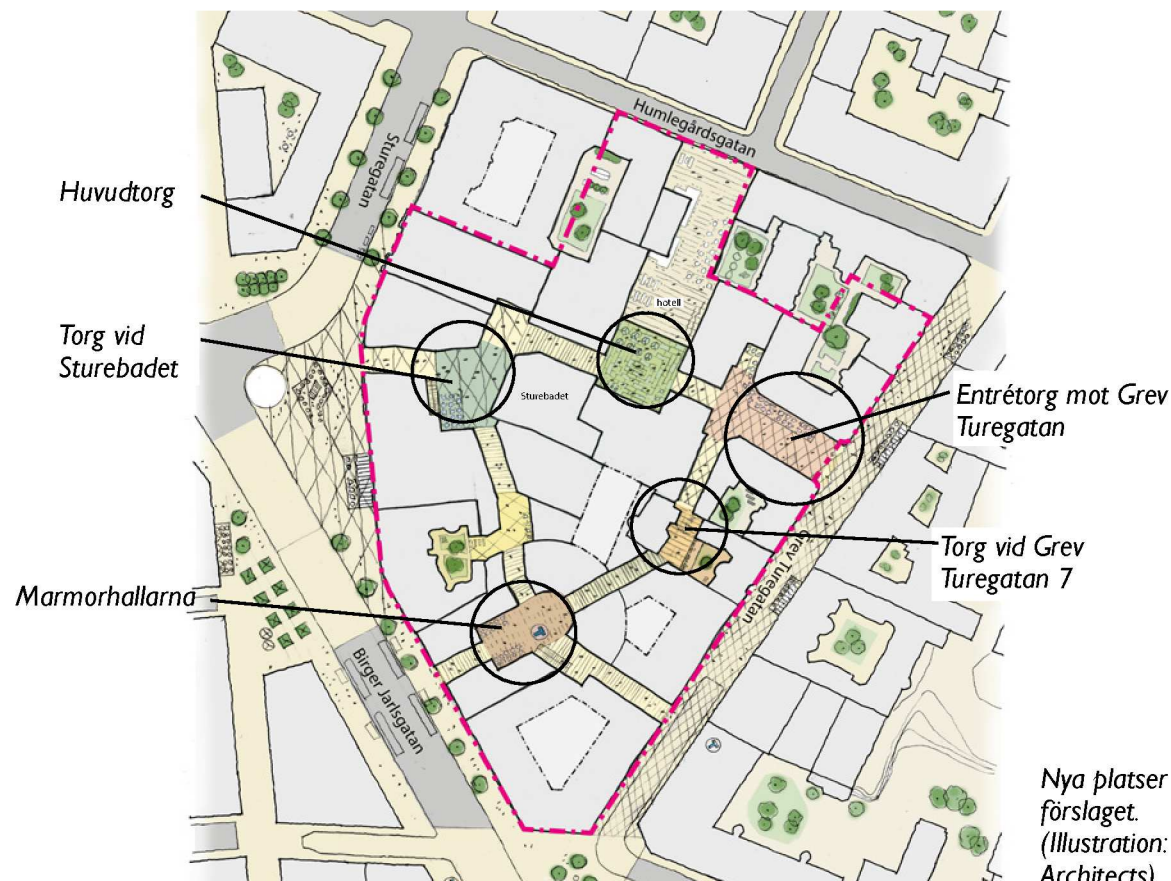
Förslag

Genom att utvidga stråken i kvarterets inre på flera ställen kan nya platser/torg skapas. Torgen ges olika gestaltning med en offentlig karaktär. Torgbildningar utformas i stadens skala, med reslighet och klarhet för att erhålla goda stadskvaliteter och för att ge en större tydlighet och orienterbarhet. På torgen kommer det att finnas service bland annat restauranger och caféer.

Omgivande miljö

Stureplan och Birger Jarlsgatan ingår inte i programområdet men föreslås rustas upp och ges en utformning enligt prioriteringsordningen; gångtrafikanter, cyklister, kollektivtrafik och motortrafik i enlighet med stadens Framkomlighetsstrategi.

Idag är delar av Grev Turegatan vid programområdet gågata, sträckan Grev Turegatan 7-17. På Grev Turegatan 3-5 finns idag ett parkeringshus som nås från Birger Jarlsgatan. I programförslaget föreslås parkeringshuset rivas och ersättas med en kontorsbyggnad. Genom rivningen försvinner behovet av tillgänglighet för bilar på sträckan Riddargatan – parkeringshuset. Grev Turegatans gågata föreslås förlängas till gatans möte med Riddargatan.

Nya platser i programförslaget.
(Illustration: Sweco Architects)

Föreslagen torgbildning vid det nya hotellet. I fonden skymtar Sturebadets nya fasad.
(Perspektiv: Sweco Architects)

Trafik, parkering och leveranser

Nuläge

Angöring sker via omgivande gator. Stureplan samt den övre delen av Grev Turegatan är avstängda för biltrafik.

Under kvarteret finns parkering och en för kvarteret gemensam in- och utlastningscentral, som nås från Humlegårdsgatan 17. På Grev Turegatan 3-5 finns även ett parkeringshus. I övrigt sker parkering på omgivande gator.

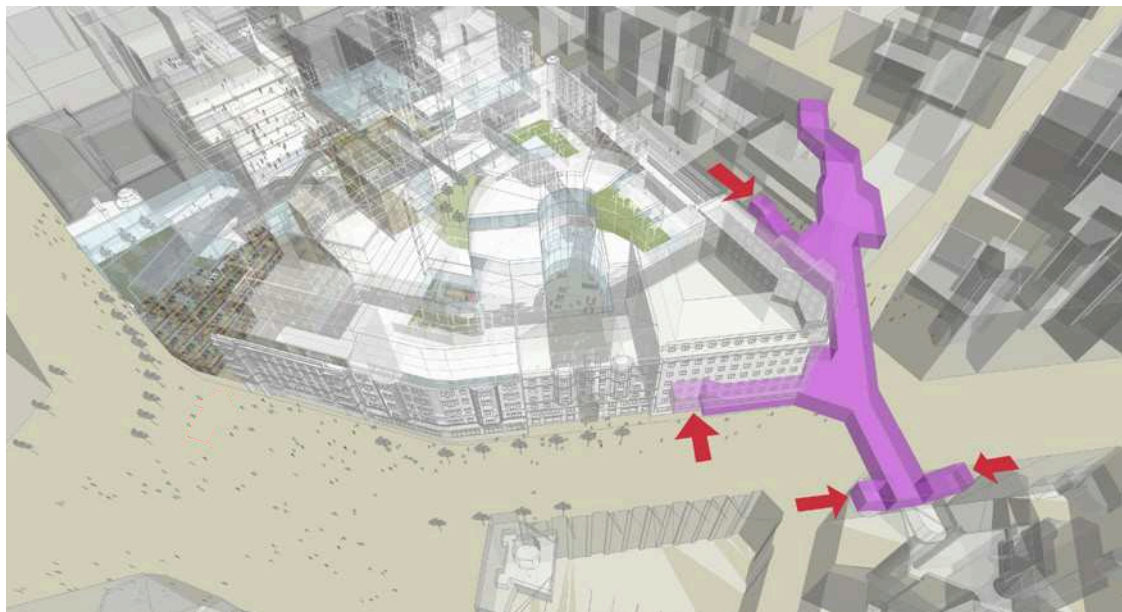
Tunnelbanans röda linje med sin station Östermalmstorg finns inom kvarteret. Uppgången vid Birger Jarlsgatan 16 ligger inom programområdet.

Förslag

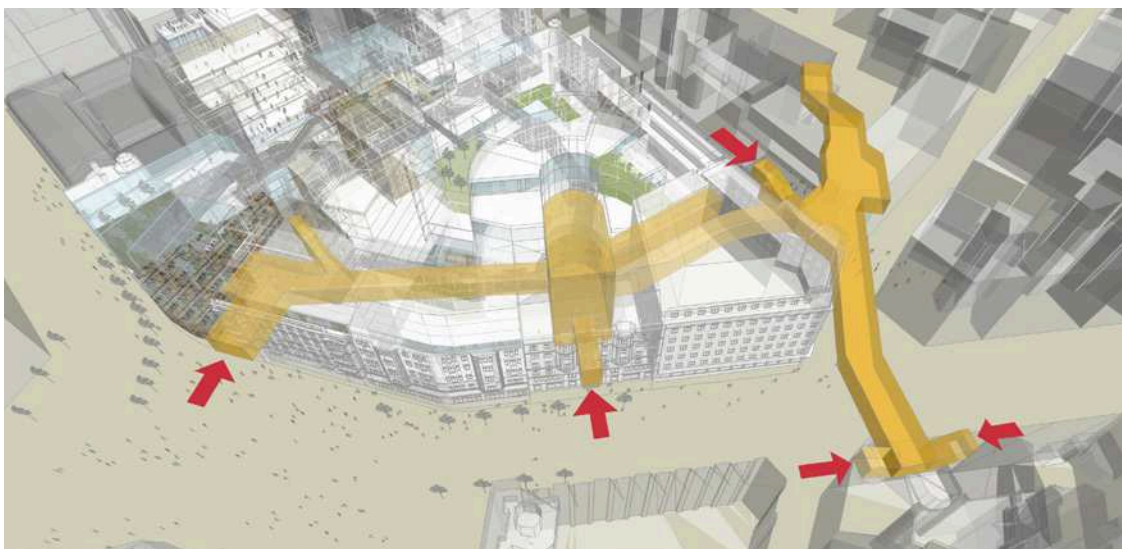
Med anledning av programområdets centrala läge och dess närhet till god kollektivtrafik, till exempel genom den planerade anslutningen till Östermalms t-banestation, anses behovet av parkeringsplatser vara lågt. Förslaget innehåller ca 60 p-platser i källarplanet med access från Humlegårdsgatan. Parkeringsplatserna bör kunna samutnyttjas av kontorshyresgäster och besökare till livsmedelsaffär, butiker, hotell etc. Ett visst antal p-platser kommer troligtvis att abonneras av företag som hyr kontor i kvarteret.

Det utökade handels- och kontorsutbudet, kommer troligtvis innebära att det befintliga lastfaret kommer behöva byggas om för att få en högre kapacitet och en bättre sammankoppling med det nya nedre planet plan -1.

Kvarteret föreslås kopplas direkt till tunnelbanestationen genom att ingången på Birger Jarlsgatan 16 flyttas till Birger Jarlsgatan 18, Marmorhallarna. En öppning tas upp mellan entréplan plan 0 och nedre plan -1 som ges en direkt koppling med stationshallen.

Tunnelbanestationen Östermalmstorg har idag tre uppgångar i anslutning till kvarteret. Två på vardera sida om Birger Jarlsgatan och en vid Grev Turegatan.
(Illustration: Sweco Architects)

Tunnelbanentrén vid Birger Jarlsgatan 16 flyttas in i Marmorhallarna där en koppling med nedre plan -1 skapas som förbinds med tunnelbanan.
(Illustration: Sweco Architects)

5. Konsekvenser

Behovsbedömning

Kontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras. Miljöbedömningen avser i första hand programförslaget påverkan på den kulturhistoriska miljön och Riksintresse för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. En miljökonsekvensbeskrivning kommer att tas fram under detaljplaneskedet.

I huvudsak kvarstår användningen kontor, handel och bostäder. I övrigt tillkommer användningen hotell. De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats. De miljöaspekter som bedöms kräva djupare beskrivning under programskedet är påverkan på kulturmiljö och stadsbild.

Kulturmiljö och stadsbild

Det förslag som presenterats för utveckling av kvarteret Sperlingens Backe innebär omfattande förändringar inom kvarteret med rivningar, nybyggnationer och påbyggnader. Programförslaget innebär att en stor del av dagens bebyggelse rivs och ersätts med nya byggnader. Delar av den bebyggelse som bevaras föreslås byggas på med 1-4 våningar.

För att belysa hur programförslaget påverkar den kulturhistoriska miljön har en kulturhistorisk konsekvensanalys tagits fram (Nyréns, Kulturhistorisk konsekvensanalys Kv Sperlingens Backe, 2015-04-30). Konsekvensanalysen utgår från fem aspekter på riksintresset: den äldre staden, den klassiska stenstaden, den moderna staden, den postmoderna staden och Stockholms särdrag. Målsättningen med uppdelningen är att tydliggöra vilka tidslager som

präglar den befintliga kvartersstrukturen och hur de påverkas av föreslagen utveckling. Den avslutande aspekten, Stockholms särdrag, söker tydliggöra hur programförslaget påverkar andra för Stockholm karakteristiska drag såsom stadssiluetten och vyer från viktiga utsiktspunkter och blickfång. Nedan redovisas ett sammandrag av konsekvensanalysens samlade bedömning:

Den äldre stenstaden – 1600-talets stadsplanestruktur

Programförslaget berör endast bebyggelse inom kvarteret. Omgivande gatunät och kvarterstruktur berörs inte av förslaget. Den äldre stenstaden som aspekt av riksintresset påverkas därför inte av förslaget.

Den klassiska stenstaden

Sammantaget innebär föreslagna åtgärder att möjligheten att avläsa och uppleva den klassiska stenstadens bebyggelsekaraktär försvåras. Programförslaget bedöms medföra stora negativa konsekvenser på den klassiska stenstaden.

Föreslagna åtgärder för att minska negativ påverkan
Påbyggnader på befintliga byggnader undviks. Planerad nybyggnation inordnas i miljön på ett medvetet sätt och gestaltas som en del av ett uppbrutet taklandskap. Exploateringsgraden minskas. Ombyggnad av marmorhallarnas inre rum görs med utgångspunkt från rummets arkitektoniska karaktär och tidigare utformning.

Den moderna staden

Sammantaget innebär föreslagna åtgärder att möjlighet att avläsa och uppleva den moderna staden inom kvarteret minskar. Programförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser på denna aspekt av riksintresset.

Föreslagna åtgärder för att minska negativ påverkan
Planerad nybyggnation mot Grev Turegatan utformas som två separata byggnader så att Grev Turegatans ursprungliga småskaliga fastighetsindelning återskapar. Nya byggnader förhåller sig till den klassiska stenstadens bebyggelsekaraktär på ett medvetet sätt och inordnar sig i miljön. Hörnhusets entréparti bevaras och nya entréer placeras på Birger Jarlsgatan och Grev Turegatan.

Den postmoderna staden

Sammantaget innebär föreslagna åtgärder att den postmoderna skedet inom kvarteret försvinner och ersätts av en ny årsring. Berörd bebyggelse bedöms inte representera något kärnvärde inom aktuellt kvarter och programförslaget bedöms därför inte medföra några negativa konsekvenser på den aspekten av riksintresset.

Föreslagna åtgärder för att minska negativ påverkan
Planerad exploatering i kvarterets inre delar minskas. Nya byggnader inordnar sig i den klassiska stenstadens bebyggelsekaraktär och gestaltas som en del av ett uppbrutet taklandskap.

Stockholms särdrag

Sammantaget bedöms programförslaget resultera i små negativa konsekvenser på Stockholms särdrag sett utifrån påverkan på hela stadsbilden. Sett utifrån påverkan på de viktiga vyerna från Fjällgatan och Katarinavägen bedöms programförslaget resultera i måttliga negativa konsekvenser. Blickfång, stadsiluett och de tydligt avläsbara årsringarna i stadsväxten berörs i dessa vyer.

Föreslagna åtgärder för att minska negativ påverkan
Ett uppbrutet, nertonat (mörkt) och modellerat tak, tillsammans med en sänkning av programförslaget en våning, skulle minimera påverkan.

Riksintresset

Den höga exploateringen i kvarterets inre delar inför en för stenstaden främmande skala och dominerar vissa vyer i stadsmiljön. Nybyggnationer på innergårdar och påbyggnader på bevarade gårdshus riskerar att överordna sig gathusen. Det samlade programförslaget riskerar därmed att underminera den klassiska stenstadens bebyggelsekaraktär som präglas av bestämda hushöjder, en låg och sammanhängande stadssiluett och en grundläggande struktur där gathusen dominerar gatumiljöer och platsbildningar. Programförslaget bedöms medföra stora negativa konsekvenser på riksintresset.

Volymstudier

En övergripande konsekvens av programförslaget är att delar av den nya bebyggelsen inom kvarteret Sperlingens Backe kommer att synas betydligt mer än i dag. I den kulturhistoriska konsekvensanalysen har förslagens påverkan på kulturmiljön, sett på distans och ur ett lokalt perspektiv, studerats genom ett antal volymstudier. Nedan redovisas ett sammandrag av studerade vyer.

Distansvy - Observatorielunden

Johannes kyrka med intilliggande stadskvarter dominerar vyn genom sitt läge uppe på Brunkebergsåsen. Vid sidan av dessa står Hedvig Eleonora kyrka i höjd över mängden byggnader med sin resliga kupol. Programförslaget påverkan sker på Hedvig Eleonora kyrka som blickfång i vyn. Den föreslagna byggnadsvolymen lägger sig bredvid kyrkan och gör upplevelsen av dess reslighet i förhållande till mängden byggnader något mindre påtaglig. Vyn är underordnad vyerna från Fjällgatan och Katarinavägen i betydelse. Jämförelsevis färre människor rör sig här och stadens front och möte med vattnet går inte att uppfatta. Observatorielunden är dock en av få vyer över staden från norr.

Nuläge - vy från Observatorielunden. Programområdet ligger inom ringmarkering.
(Fotomontage: Sweco Architects)

Förslag - vy från Observatorielunden.
(Fotomontage: Sweco Architects)

Distansvy - Fjällgatan

Programförslaget avviker från omgivande varierade taklandskap och siluett genom sitt påtagliga moderna uttryck. Avvikelsen ligger i den raka takfoten, de exponerade fasadytorna och de långa horisontella linjerna. Karaktären på förslagens utbredda volym har större släktskap med Citys modernistiska centrumbebyggelse än Östermalms nertonade taklandskap från 1800-talet. Resultatet är en byggnadsvolym som påtagligt skiljer ut sig från stadsfronten och siluetten.

Programförslaget innebär ingen drastisk höjning av stadsilhuetten. Den begränsade hushöjden i förhållande till kyrkor och offentliga byggnader påverkas i liten utsträckning. Viss påverkan sker på Engelbrektskyrkans reslighet. Viss påverkan sker också på de tydligt avläsbara årsringarna i stadsväxten avseende skillnaden i siluetten mellan Citys högre kontorsbebyggelse och Östermalms lägre bostadsbebyggelse.

Distansvy - Katarinavägen

Förslaget lägger sig dels framför de högt belägna Qantumhusen på KTH (byggda 1991), dels framför delar av ett uppbrutet taklandskap ovanför Nationalmuseum. Den nya volymen inverkar endast marginellt på stadsbebyggelsens möte med himlen i denna del och ingen nämnvärd påverkan sker på den övergripande silhuetten i vyn. Nationalmuseums framträdande roll i vyn förblir densamma som i dag. Programförslaget avviker dock från omgivande varierade taklandskap och siluett genom den raka takfoten, de exponerade fasadytorna och de långa horisontella linjerna. Karaktären på förslagens utbredda volym har större släktskap med Citys modernistiska centrumbebyggelse än Östermalms nertonade taklandskap från 1800-talet. Resultatet är en byggnadsvolym som skiljer ut sig påtagligt från stadsfronten vid Strömkajen och mängden byggnader i siluett.

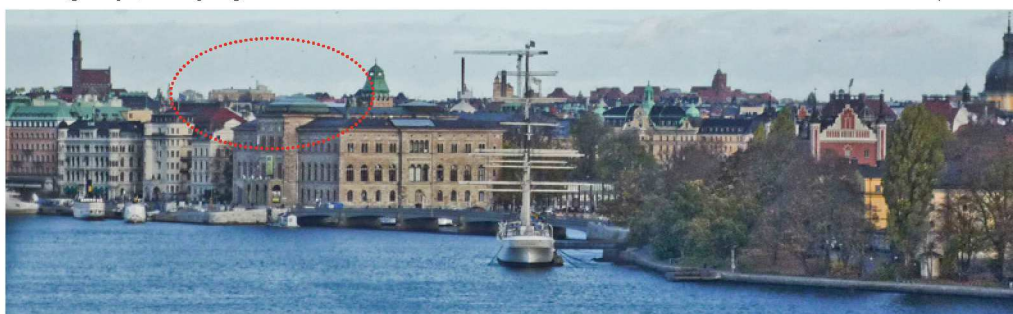
Nuläge - vy från Fjällgatan. Programområdet ligger inom ringmarkering.

(Fotomontage: Sweco Architects)

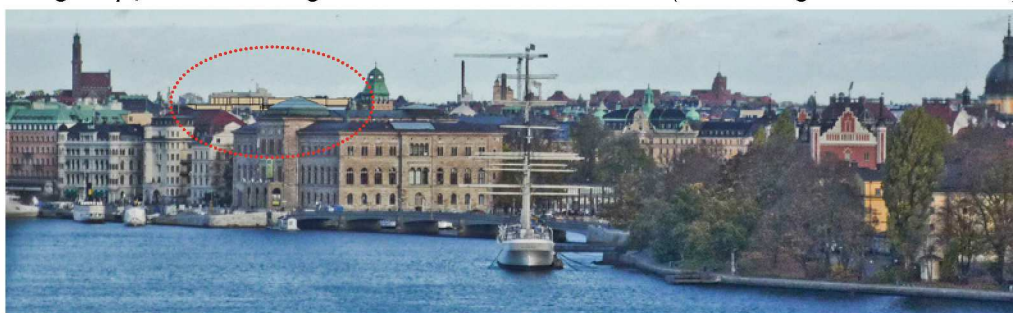
Förslag - vy från Fjällgatan.

(Fotomontage: Sweco Architects)

Nuläge - vy från Katarinavägen.

(Fotomontage: Sweco Architects)

Förslag - vy från Katarinavägen.

(Fotomontage: Sweco Architects)

Lokal vy – Birger Jarlsgatan norrut

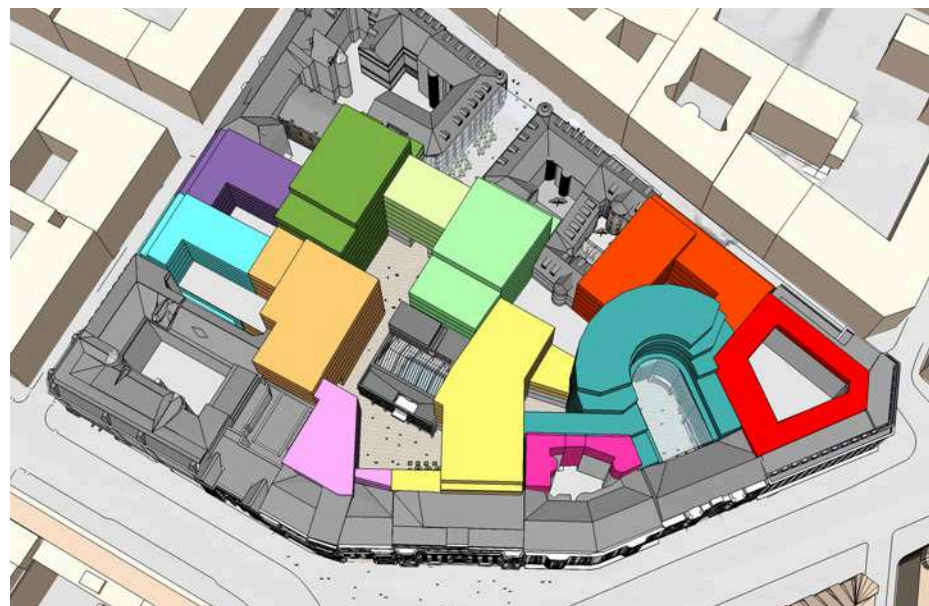
Föreslagen påbyggnad på Birger Jarlsgatan 16 innebär att byggnadens välbevarade taklandskap påverkas. Samtidigt är påbyggnaden anpassad till den befintliga byggnaden. Avtrappningen mot gatorna gör att påbyggnaden tecknar sig diskret i gaturummen och låter hörnmotivet fortsatt framträda. Övriga föreslagna ny- och påbyggnader inom programförslaget påverkar inte denna vy.

Vy från Birger Jarlsgatan i riktning norrut. På höger sida syns Birger Jarlsgatan 16, belägen i korsningen Birger Jarlsgatan/Grev Turegatan. (Visualisering: Sweco Architects)

Tillkommande volymer

■	NY BYGGNAD BIRGER JARLSGATAN 18
■	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
■	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
■	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
■	NY BYGGNAD STUREPLAN 6 (BÅNGSKA)
■	NY BYGGNAD STUREPLAN 4
■	PÅBYGGNAD STUREPLAN 2
■	NY BYGGNAD HUMLEGÅRDSGATAN 17
■	NY BYGGNAD HUMLEGÅRDSGATAN 17
■	PÅBYGGNAD BIRGER JARLSGATAN 16
■	NY BYGGNAD GREV TUREGATAN 3-5

Översikt över tillkommande bebyggelse.

(Illustration: Sweco Architects)

Lokala vyer – Biblioteksgatan, Lästmakargatan och Birger Jarlsgatan söderut

Den höga exploateringen i kvarterets inre delar dominerar vissa vyer i angränsande gatumiljöer. Även föreslagna nybyggnation på innergårdar och påbyggnader på gårdshus riskerar att överordna sig kvartersbebyggelsens gathus mot Stureplan och Birger Jarlsgatan. Det samlade programförslaget riskerar därmed underminera den klassiska stenstadens bebyggelsekaraktär som präglas av bestämda hushöjder, en låg och sammanhängande stadssilhuett och en grundläggande struktur där gathusen dominerar gatumiljöer och platsbildningar.

Vy från Lästmakargatan i riktning mot öster. I fonden syns byggnaden på Stureplan 2 med dess påbyggnad. Bakom denna syns den byggnad som ersätter de inre delarna av Birger Jarlsgatan 18 (Marmorhallarna).
(Visualisering: Sweco Architects)

Vy från Birger Jarlsgatan i riktning mot söder. I fonden till vänster syns bebyggelsefronten mot Stureplan och Birger Jarlsgatan. Bakom dessa syns de nya byggnaderna och påbyggnaderna i kvarterets inre.
(Visualisering: Sweco Architects)

Vy från Biblioteksgatan i riktning mot bebyggelsefronten mot Stureplan. I vyn syns påbyggnaderna inom Stureplan 2 och 4.
(Visualisering: Sweco Architects)

Lokala vyer – Humlegårdsgatan, Kungsgatan och Brahegatan

Föreslagna nya byggnader på Humlegårdsgatan bedöms, under förutsättning att de gestaltas och inordnas i miljön på ett medvetet sätt, kunna förenas med riksintresset. Den höga exploateringen i kvarterets inre delar inför en för stenstaden främmande skala och riskerar dominera över den klassiska stenstadsbebyggelsens karaktär.

Vy från Brahegatan i riktning mot söder. I fonden syns de nya byggnaderna på Humlegårdsgatan 17. Bakom dessa syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk).
(Visualisering: Sweco Architects)

Bångska palatset sett från Kungsgatan. I fonden syns de nya byggnaderna i kvarterets inre.
(Visualisering: Sweco Architects)

Vy från Humlegårdsgatan i riktning mot nordväst. Till vänster i bild syns de nya byggnaderna på Humlegårdsgatan 17.
(Visualisering: Sweco Architects)

Lokala vyer – Grev Turegatan och Humlegården

Den byggnad som föreslås ersätta Freys hyrverk riskerar att få negativ påverkan på upplevelsen av den bevarade bebyggelsen och miljön längs Grev Turegatan då programförslaget introducerar en för kvarteret främmande skala. Den tillkommande bebyggelsen ligger samtidigt i kvarterets mitt där den högre byggnadshöjden har en mindre påverkan på den lokala gatumiljön. Inglasning av före detta Privatgatan minskar gaturummets arkitektoniska påverkan på Grev Turegatans gatumiljö vilket gör stadsrummet mer svårsläsbart.

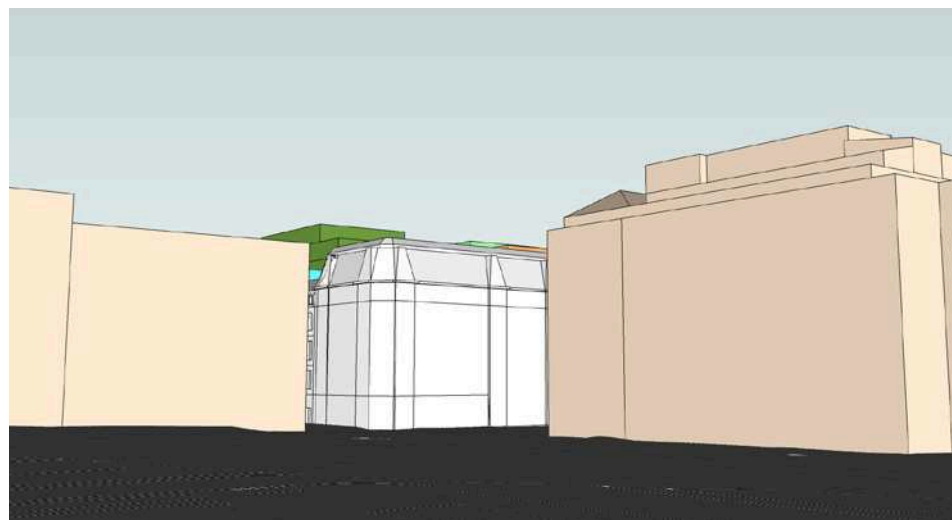
Föreslagen ny byggnad på Grev Turegatan 3-5 inordnar sig höjdmässigt i gaturummets småskaliga bebyggelsekaraktär. Avtrappningen inåt kvarteret gör att de högre delarna inte påverkar upplevelsen av gaturummets småskaliga karaktär. Den högre exploateringen i kvarterets inre del bedöms inte avteckna sig i gaturummet.

Tillkommande volymer

	NY BYGGNAD BIRGER JARLSGATAN 18
	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
	NY BYGGNAD I MITTEN AV KVARTERET
	NY BYGGNAD STUREPLAN 6 (BÅNGSKA)
	NY BYGGNAD STUREPLAN 4
	PÅBYGGNAD STUREPLAN 2
	NY BYGGNAD HUMLEGÅRD SGATAN 17
	NY BYGGNAD HUMLEGÅRD SGATAN 17
	PÅBYGGNAD BIRGER JARLSGATAN 16
	NY BYGGNAD GREV TUREGATAN 3-5

Vy från Grev Turegatan med Grev Turegatan 9 och 13 till höger respektive vänster i bild. I mitten syns det nya, högre glastaket över entrétorget och bakom detta syns den byggnad som ersätter Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk). (Visualisering: Sweco Architects)

Vy från Humlegården i riktning mot sydväst. I fonden syns byggnaden på Sturegatan 6-8 (ingår ej i programförslaget). I bakgrunden syns de byggnader som ersätter den inre delen av Humlegårdsgatan 17 och Grev Turegatan 11 (Freys hyrverk). (Visualisering: Sweco Architects)

Övriga miljöfrågor

Utöver kulturmiljöfrågor bedömer stadsbyggnadskontoret att trafikbuller, klimat, energi och markföroreningar utgör de viktigaste miljö- och hälsofrågorna att ta hänsyn till i den fortsatta planeringen.

Det finns koppartak på vissa takavsnitt på de befintliga fastigheterna. Koppar korroderar och rinner med dagvattenflödet till reningsverk. Innehållet av koppar i reningsverkets rötslam kan sedan bidra till att slammet inte går att sprida och återvinna. Vid takåtgärder bör det inte läggas nya koppartak.

Fornlämningar

Före schaktning, grävning och andra ingrepp i mark krävs tillstånd från länsstyrelsen enligt 2 kap. 12§ kulturminneslagen.

Trafikbuller

Programområdet är exponerat för höga trafikbullernivåer. Riktvärdet 55 dBA ekvivalent ljudnivå för trafikbuller vid bostäder överskrids längs Humlegårdsgatan, Sturegatan, Birger Jarlsgatan samt Grev Turegatan. En bullerutredning kommer att tas fram i kommande detaljplanearbete.

Luftkvalitet

Föreslagna byggnationer bedöms inte medföra att miljökvalitetsnormerna överskrids inom programområdet.

Mark och vatten

Markföroreningar är generellt inget hinder för exploatering, men vid markarbeten ska marken undersökas, riskbedömas, samt vid behov saneras.

6. Genomförande

Byggnation och renovering inom kvarteret planeras genomföras i två huvudetapper. Kvarteret kommer hållas öppet och levande under hela byggtiden. De tillfälliga strukturer som uppförs under byggnationen strävar efter att minimera de negativa aspekterna.

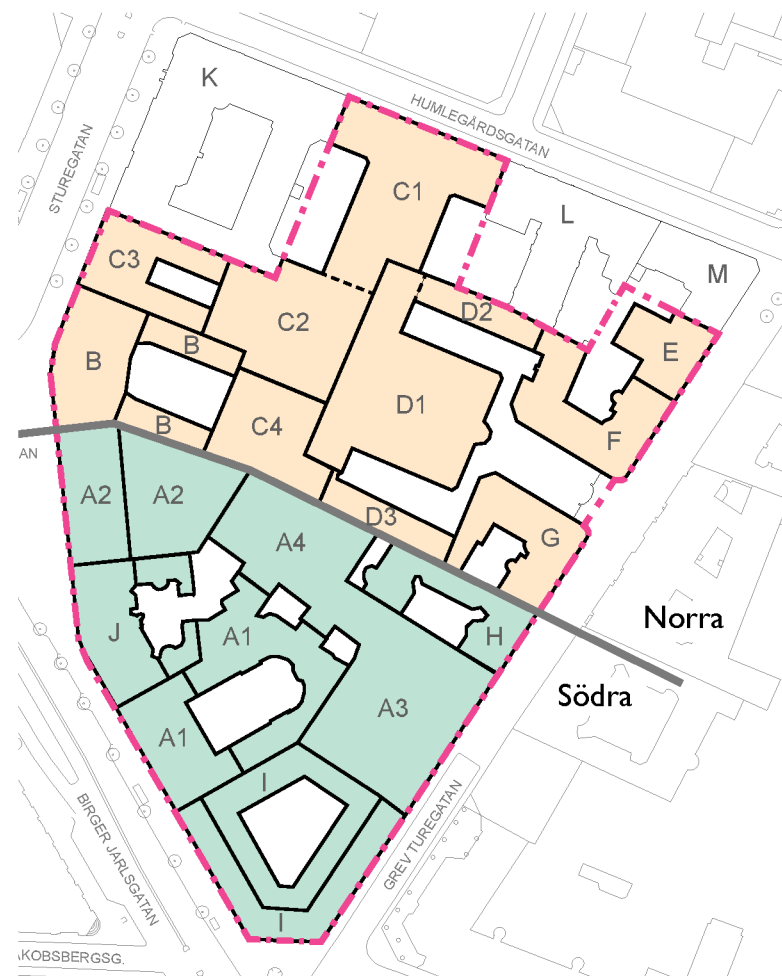
Ettappindelningen syftar till att logistik och varuförsörjning kan upprätthållas tillfredsställande under byggtiden. Under etapp 1 sker byggtransporterna via Grev Turegatan, via tomt A3. För etapp 2 går byggtransporterna via Humlegårdsgatan, tomt C1.

I etapp 1 börjar arbetena i den södra delen med renovering, rivning och nybyggnation. Verksamheterna i den norra delen planeras fortsätta som normalt, varför det är angeläget att varutransporter och övrig logistik kan fortgå som i nuläget, via lastfaret med infart från Humlegårdsgatan.

I slutet av etapp 1 etableras ett provisoriskt lastområde vid tomt A3, som försörjer kvarteret med varor då nuvarande lastfar vid Humlegårdsgatan stängs och byggs om.

I etapp 2 genomförs rivning och nybyggnation samt renovering av de fastigheter som ska bevaras.

Byggtiden för etapp 1 uppskattas till cirka tre och ett halvt år. Byggtiden för etapp 2 uppskattas också till cirka tre och ett halvt år. Den uppskattade totala byggtiden bedöms till cirka sju år.

Byggnationerna och renoveringarna i kvarteret är tänkta att genomföras i två etapper; den södra och den norra.
(Illustration: Sweco Architects)

7. Stadsbyggnads- och planeringsprocess

Varför program?

Fördelen med programsamråd är att svåra knäckfrågor för utvecklingen av denna viktiga del av Stockholms innerstad kan prövas i en bred dialog. Programskedet innebär en möjlighet för staden att på ett tidigt stadium pröva frågor om avvägningar mellan motstående intressen. Programmet hanterar i huvudsak de strategiska frågor som behöver prövas och ligger till grund för efterföljande detaljplanering.

Under planeringsprocessen, som översiktligt beskrivs i illustrationen på nästa sida, görs återkommande avstämningar med berörda nämnder. Det är först i samband med att en detaljplan antas av stadsbyggnadsnämnden eller kommunfullmäktige som det fastslås hur den framtida byggda miljön kan komma att utformas. Detaljplanen ligger sedan till grund för efterföljande bygglovprövning. Det är endast detaljplan och bygglov som kan prövas i juridisk instans.

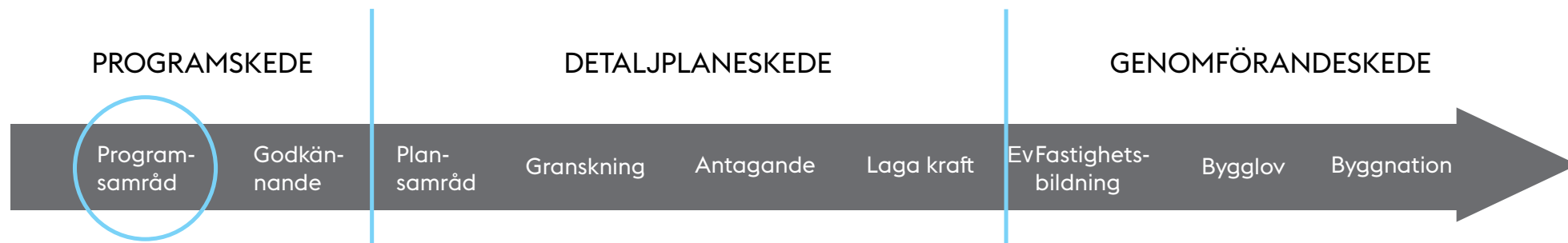
Tidplan

För närvarande kan följande översiktliga tidplan ligga till grund för områdets utveckling:

Beslut program SBN	kv 2	2015
Programsamråd	kv 3	2015
Redovisning samråd SBN	kv 4	2015
Plansamråd	kv 2-3	2016
Granskning	kv 4	2016
Godkännande SBN	kv 1	2017
Antagande KF	kv 1	2017

Fortsatt arbete

Efter genomfört samråd sammanställs och besvaras synpunkterna i en samrådsredogörelse. Därefter görs en återkoppling till stadsbyggnadsnämnden. Efter nämndens godkännande finns möjlighet att påbörja efterföljande detaljplanearbete. I samband med detta görs mer detaljerade utredningar och studier över den planerade bebyggelsen, dels vad avser markanvändning, struktur och volym, dels vad gäller utformning och gestaltning av bebyggelsen och den offentliga miljön. Detta arbete relaterar bland annat till en övergripande stadsbyggnadsstrategi för området likaväl som Stockholms översiktsplan, Stockholms byggnadsordning och Arkitektur Stockholm.

8. Utredningar

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 47, Birger Jarlsgatan 16 – Grev Turegatan 1, Nyréns arkitekter 2009-03-31

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 5, Grev Turegatan 7, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 56, Grev Turegatan 9, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 55, Grev Turegatan 13, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 27, Grev Turegatan 15, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 45, Stureplan 2, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning – Kv Sperlingens Backe 56, Stureplan 4, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning Bångska palatset, Kv Sperlingens Backe 56, Sturegatan 6, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning Freys hyrverk Kv Sperlingens Backe 56, Grev Turegatan 11, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk förundersökning Ostermans Kv Sperlingens Backe 56, Birger Jarlsgatan 18, Grev Turegatan 3-5, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk Slutrapport – Sperlingens backe, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Antikvarisk Slutrapport – Kulturmiljöanalys och förundersökningar - sammanfattning, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Känslighet/Tålighetsanalys del 1, Nyréns arkitekter 2015-03-20

Känslighet/Tålighetsanalys del 2, Nyréns arkitekter 2015-03-20

Sturegallerian – Arkitektur och historia, Nyréns arkitekter 2014-06-30

Kulturhistorisk konsekvensanalys Kv Sperlingens backe, Stockholm, Nyréns arkitekter 2015-04-30

Undersökning med kollektivtrafikresenärer till T-bana Östermalmstorg – mot Stureplan, WSP 20141219

